Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

47 йил чиқиши
№ 227 (13.183).
28 СЕНТЯБРЬ 1965 йил
СЕШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ТЕРИМ ИЛҒОРЛАРИГА ТЕНГЛАШИНГ

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1965 йил 27 сентябрда Кремлда КПСС Марказий Комитетининг Пленуми очилди. Пленумнинг кун тартибида қуйидаги масалалар бор:

1. Саноатни бошқаришни яхшилаш, планлаштиришни такомиллаштириш ва саноат ишлаб чиқаришини иқтисодий жиҳатдан рағбатлантиришни кучайтириш тўғрисида — докладчи ўртоқ А. Н. Косигин.

2. КПССнинг навбатдаги XXIII съездини чақириш тўғрисида — докладчи ўртоқ Л. И. Брежнев.

Пленум кун тартибидаги биринчи масала юзасидан КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ А. Н. Косигин доклад қилди.

КПСС Марказий Комитети Пленумининг ишида қатнашиш учун область партия комитетларининг биринчи секретарлари, иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг раислари, иттифоқдош республикалар компартиялари Марказий Комитетларининг иккинчи секретарлари, СССР министрлари ва давлат комитетларининг раислари, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети аппаратининг масъул ходимлари, марказий газеталарнинг бош редакторлари таклиф этилди.

* * *

Пленумда ўртоқ А. Н. Косигин доклади муҳокама қилина бошлади.

Музокараларда қуйидаги ўртоқлар сўзга чиқдилар — Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари П. Е. Шелест, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари Н. Г. Егоричев, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Д. А. Қунаев, КПСС Ленинград область комитетининг биринчи секретари В. С. Толстиков, РСФСР Министрлар Советининг Раиси Г. И. Воронов, СССР Фанлар академиясининг президенти М. В. Келдиш, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари П. М. Машеров, КПСС Волгоград область комитетининг биринчи секретари А. М. Школьников, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, ВЦСПС раиси В. В. Гришин.

ПАРТИЯНИНГ СИЁСАТИ ХАЛҚНИНГ ҲАЁТИЙ МАНФААТЛАРИНИ ИФОДАЛАЙДИ

ПРАВДА

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси бутун фаолиятининг олий, моҳияти халққа фидокорона хизмат қилишдир. Бизнинг партиямиз марксизм-ленинизм назариясига асосланиб, рўй бераётган воқеалар моҳиятини чуқур ўрганади, ижтимоий турмушнинг талабларини ҳисобга олади, бу талабларни ўз сиёсатида ифодалаб беради, омманинг революцион, ижодий ғайратини ривожлантиради, уни коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал қилишга йўллаб туради.

Партиянинг асосчиси Владимир Ильич Ленин ишлаб чиққан ва васият қилиб қолдирган раҳбарлик принциплари ва методлари партиянинг фаолиятида кейинги вақтларда айниқса ёрқин намоён бўлмоқда. КПСС Марказий Комитети октябрь Пленумининг (1964 йил) ва кейинги пленумларининг қарорлари партия ҳаётида муҳим босқични бошлаб берди, партия ва давлат ташкилотларининг фаолиятида ленинча нормаларни барқарор қилди ва ривожлантирмоқда. Бу қарорлар экономикага раҳбарлик қилишдаги волюнтаризмни ва субъективизмни тугатишга қаратилган қарорлар бўлиб, коммунистик қурилишнинг буюк ишини қатъий илмий, реалистик асосда, ижтимоий ривожланишнинг объектив қонуклари талабларини ҳисобга олган ҳолда олиб бормоқ учун шарт-шароит яратиб бермоқда.

Партия ўзининг ҳар бир ташкилотидан, барча ходимлардан энг муҳим масалаларни ишчанлик, сергаклик билан ҳал этишни, ҳар бир амалий тадбирнинг яхши ва ёмон томонларини атрофлича ҳисобга олишни талаб этмоқда. Марксизм-ленинизм назариясининг умуман фаннинг аҳамияти тобора юқори кўтарилмоқда, омманинг тажрибаси, хўжалик ва маданий қурилиш практикаси тобора чуқур, батафсил ўрганилмоқда ва умумлаштирилмоқда.

Экономикани ривожлантиришдаги муваффақиятлар янги жамият қуришдаги асосий ва белгиловчи омил бўлиши марксизм-ленинизмнинг энг муҳим қоидаларидан бири эканлигини билиб, партиямиз ўз сиёсатида ва амалий фаолиятида мана шунга асосланмоқда. Партия экономика проблемаларига энг биринчи даражада эътибор бермоқда.

Кейинги вақтларда КПСС ленинчи Марказий Комитети социалистик хўжаликни бошқаришнинг бир қанча принципиал масалаларини ишлаб чиқди. КПСС Марказий Комитети март Пленумининг қарорлари илмий асосланган иқтисодий сиёсатга томон муҳим бурилиш бўлди, бу пленумнинг аҳамияти шу пленумнинг ўзида муҳокама қилинган қишлоқ хўжалик проблемаларидан ҳам анча нарига чиқиб кетди. Шу қарорларнинг асосий моҳияти социалистик ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг иқтисодий қонунларини, меҳнат натижаларидан моддий манфаатдор бўлиш принципларини яхшироқ ва тўлиқроқ ҳисобга олиб, шулардан фойдаланишдан, халқ хўжалигида иқтисодий воситаларнинг ролини оширишдан, планлаштиришни такомиллаштиришдан ва ишлаб чиқариш коллективларининг оператив — хўжалик мустақиллигини кенгайтиришдан иборат бўлди.

Биз чинакам илмий-техника революцияси бўлаётган даврда яшамоқдамиз. Ишлаб чиқаришнинг янги прогрессив тармоқлари вужудга келди ва ривожланмоқда. Бундай шароитда бизнинг партиямиз ишлаб чиқаришни техника жиҳатдан такомиллаштириш тўғрисида катта ғамхўрлик қилмоқда, янги, илғор ташаббусларга зўр бериб ва изчиллик билан йўл очмоқда.

Совет Иттифоқида қудратли саноат потенциали вужудга келтирилди. Бизнинг индустриямиз узлуксиз олға бормоқда. Чунончи шу йилнинг биринчи ярмида саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 9,3 процент кўпайди. Индустриянинг химия, энергетика, электроника сингари тармоқлари, машиналар, ускуналар, механизация ва автоматлаштириш воситаларининг бир қанча муҳим турларини ишлаб чиқариш айниқса тез ривожланмоқда. Кўпгина саноат буюмларининг сифати ва пишиқлиги ошиб бормоқда. Бир қанча иттифоқдош республикалар, ўлкалар, областларнинг саноат меҳнаткашлари етти йиллик план топшириқларини муддатидан олдин адо этишди. Шулар орасида Москва, Ленинград шаҳарлари, Белоруссия ва Эстония ССР, Москва, Ленинград, Свердловск, Курск, Калинин областлари ва бошқа областлар саноат корхоналарининг коллективлари бор.

Ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришда биз эришган даража коммунистик қурилишнинг мураккаб вазифаларини муваффақиятли ҳал қилиш, мамлакатнинг мудофаа қобилиятини янада мустаҳкамлаш, халқнинг турмуш даражасини ошириш имкониятини беради. Равшандирки, бу имкониятлар ўз-ўзидан ишга солиниб қолмайди, бу имкониятлардан тўғри ва оқилона фойдаланиш зарур. Шу сабабли, партия саноатни бошқаришни яхшилашга, планлаштиришни такомиллаштиришга, иқтисодий стимулларнинг ролини кучайтиришга биринчи даражада аҳамият бермоқда.

Саноатга раҳбарликни янада яхшилаш соҳасида партия ишлаб чиқаётган чора-тадбирлар социалистик хўжалик системасининг афзалликларидан тағин ҳам тўлиқроқ фойдаланишга қаратилган чора-тадбирлардир. Хўжалик фаолиятидаги камчиликларни тезроқ тугатиш, бутун эътиборни ҳал этилмаган вазифаларга қаратиш керак. Бундай вазифалар эса оз эмас. Биринчи галда, ишлаб чиқаришнинг ва сарфланган капитал маблағларнинг кўпроқ самарали бўлишини таъминлаш, маҳсулотнинг сифатини яхшилаш, В. И. Ленин таълим бериб айтганидек, янги ижтимоий тузумнинг ғалабаси учун оқибат натижада асосий нарса бўлган меҳнат унумдорлигини тез ўстиришни таъминлаш зарур.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш вазифалари изчиллик билан ҳал қилинмоқда. Колхозлар ва совхозларни иқтисодий рағбатлантириш, қишлоқ меҳнаткашларининг ижтимоий ишлаб чиқаришни янада ўстиришдан моддий манфаатдор қилиш принципи Марказий Комитет март Пленумининг қарорларида ўзининг конкрет ифодасини топди. Қатъий планлар бериш, асосий харид нархларини ошириш, пландан ташқари маҳсулотларни оширилган нархлар билан сотиб олиш сингари иқтисодий воситалардан фойдаланиш ҳар бир хўжаликнинг самарали ишлаши учун шарт-шароит яратиб бераётганлигини турмуш яққол кўрсатиб турибди.

Планлаштиришнинг янги тартиби шу йил баҳордан бошлаб ҳамма жойда амалга оширилмоқда ва ҳозирнинг ўзидаёқ муайян натижалар бермоқда. Мамлакатнинг барча табиий иқтисодий зоналарида экин майдонларининг структураси анча яхшиланди, етакчи озиқ-овқат экинларига асосий аҳамият берилди. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ихтисослаштириш кенгайтирилмоқда. Давлат қишлоқ хўжалигига жуда катта молиявий ва моддий-техникавий ёрдам кўрсатмоқда. Шу йилнинг фақат олти ойи мобайнидагина совет қишлоғи 118 минг трактор, 36 минг юк автомобили, 68 минг ҳар хил комбайн, 45 мингта ҳар хил ўроқ машинаси, тўрт мингга яқин пахта териш машинаси олди. Колхозлар ва совхозларга 12,6 миллион тонна — ўтган йилнинг шу вақтидагига қараганда анча кўп минерал ўғит юборилди.

Бу йил қишлоқ хўжалик ходимлари об-ҳаво шароити ноқулай келганлиги сабабли пайдо бўлган жиддий қийинчиликларга — айрим районларда қурғоқчиликка ва айрим районларда ошиқча ёғингарчиликка дуч келдилар. Лекин мана шу мураккаб шароитда ҳам колхозлар ва совхозлар Марказий Комитетнинг март Пленумидан кейин ўзлари мўлжаллаб қўйган ишлардан кўпини бажаришга муваффақ бўлдилар. Ғалла тайёрлаш давлат планлари бажарилаётганлиги тўғрисида, бир қанча областлар ва республикаларда пландан ташқари дон оширилган нархлар билан харид қилинаётганлиги ҳақида, чорвачилик маҳсулотларини тайёрлаш плани муваффақиятли бажарилаётганлиги тўғрисида олинаётган хабарлар буни исботлаб турибди.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини юксалтириш сингари катта ва мураккаб ишни бир йилнинг ўзида ҳал қилиш мумкин эмас, албатта. Лекин ҳозирнинг ўзида ҳам совет кишилари қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантириш тўғри йўлдан бораётганлигига қатъий амин бўлмоқдалар.

(Охири иккинчи бетда).

СУРЪАТ НЕГА КЎТАРИЛМАЯПТИ

Сурхондарё пахтакорлари 27 сентябргача Ватан омборларига 132 минг 782 тонна «оқ олтин» тўкдилар. Бу — йиллик планнинг 48,28 процентини ташкил қилади. Ўнлаб бригадалар йиллик планни ошириб бажарганликлари ҳақида рапорт бердилар. Илғор хўжаликлар тобора маррага яқинлашмоқдалар. Кўпчилик колхоз ва совхозлар планни ярмидан ошириб қўйдилар.

Илғорлар ҳаммага намуна бўлмоқдалар. Ҳар куни 3 процентдан ошириб пахта тайёрлаётган шўрчилик азаматлар йиғим-теримда зўр уюшқоқлик кўрсатиб, ҳозиргача давлатга 30 минг тоннадан ортиқ пахта сотдилар ва планни 55 процентдан ошириб адо этдилар. Шеробод ва Жарқўрғон районларининг пахтакорлари ҳам шўрчиликлардан қолишмаяптилар.

Машиналар йиғим-теримда суръатни кўтаришнинг асосий гарови эканлигини яхши тушунган хўжаликларнинг коллективлари қувончли натижаларга эришмоқдалар. Жарқўрғон районидаги «Сурхон» совхозининг пахтазорларида 57 «зангори кема» бетиним сузяпти. Ҳозиргача 5 минг тоннадан зиёд пахта тайёрлаб, планни 60 процентдан ошириб юборган «сурхон»лик азаматлар машина терими топшириғини ҳам 50 процентдан ошириб юбордилар. Улар «пўлат этак»лардан 1 минг 800 тонна «оқ олтин» тўкдилар. Шўрчи районидаги «Комсомол 30 йиллиги» совхозининг механизаторлари ҳам бункерлардан 1 минг 600 тоннага яқин пахта тўкиб, машина терими планининг тенг ярмини бажариб қўйдилар.

Қаерда машиналар соз ишласа, ўша ерда суръат тез бўлади. Шундай бўлгани ҳолда айрим район ва хўжаликларда машиналарнинг аҳамиятига етарли баҳо берилмаяпти, мавжуд агрегатларнинг ҳаммаси тўла ишга туширилмаяпти. Область колхоз ва совхозларида 1 минг 237 терим машинаси бор. Лекин уларнинг 370 таси турли баҳоналар билан қантариб қўйилган. Денов районида 80, Шеробод районида 73, Термиз ва Сариосиё районларида 60 тадан машина ишлатилмаяпти. Терим машиналарининг бир қисми ҳали ремонтдан чиқарилгани йўқ. Бунинг устига айрим хўжаликларда механик-ҳайдовчилар етишмайди. Ғўзанинг баргини тўктириш ҳали тугалланмаган. Термиз районида ҳар бир машинанинг кунлик ўртача иш унуми 0,9 тоннадан ошмаяпти. Шу сабабли бу район пахта тайёрлаш бўйича областда энг охирги ўринда қолмоқда. Райондаги «Таллимарон» совхозида (директори Н. Тўробов, партия ташкилотининг секретари Қ. Қоражонов ўртоқлар) мавжуд 80 та терим машинасидан бор-йўғи 30 таси ишга туширилган, холос. Ишлаётган машиналарнинг кундалик унуми ўртача ҳисобда 1,2 тоннадан ошмаяпти. Қаторасига беш йилдан бери машина терими планини бажармай келаётган, бунга ҳар йили турли сабабларни рўкач қилаётган, бу йил эса пахтани машиналар билан териб олиш планини энди 13 процент бажарган бу совхоз раҳбарларига нисбатан муросасозлик қилиб келинаётгани кишини таажжубълантиради.

Шеробод районидаги «Янгиобод» совхозида ҳам аҳвол худди шундай. Бу ердаги 65 агрегатдан 33 таси ишлаяпти. Қолган 32 таси эса устахона ва гаражда савлат тўкиб турибди. Шўрчи районидаги «Коммуна», Сариосиё районидаги Калинин номли, Деновдаги Жданов номли, Калинин номли, «Ленин байроғи» колхозларида ва «Ҳазорбоғ» совхозида машина теримининг суръати суст, терилган пахтанинг сифати паст бўлмоқда.

Ғанимат фурсатни қўлдан бой бермаслик учун мавжуд терим агрегатларининг ҳаммасини ишга солиш, дефолиацияни тезроқ тамомлаш зарур. Шундай қилинсагина ҳамма районлар ва хўжаликларда суръатни тез кўтариш, областда кунлик ўсишни 3-4 процентга етказиш мумкин бўлади.

Ҳозирги аҳвол билан ортиқча келишиб бўлмайди. Машиналарга кенг йўл очиш, «пўлат отлар»га қамчи босиш зарур. Шундай қилинса суръат ҳам кўтарилади, сифат ҳам яхшиланади.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СЕНТЯБРЬ 27 „ОҚ ОЛТИН" ХИРМОНИ

Республикада пахта тайёрлашнинг бориши

(Планга нисбатан процент ҳисобида; биринчи стун — областлар; иккинчи стун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи стун — мавсум бошидан; тўртинчи стун — бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи стун — мавсум бошидан; олтинчи стун — дефолиация қилинган майдонлар)

Қашқадарё	0,59	64,85	0,63	24,80	51,31
Бухоро	2,11	58,87	1,57	15,44	65,96
Тошкент	2,04	57,95	2,86	58,30	90,84
Фарғона	2,26	51,73	2,68	33,25	90,46
Сурхондарё	2,37	48,28	4,39	39,05	83,40
Андижон	2,03	43,53	2,21	18,96	70,61
Самарқанд	1,94	41,21	2,14	18,38	68,57
Хоразм	3,02	35,54	1,98	14,09	95,63
Қорақалпоғистон АССР	2,46	31,75	1,74	14,02	77,80
Сирдарё	1,48	23,69	2,25	26,11	127,12
РЕСПУБЛИКА БЎЙИЧА:	2,05	44,67	2,36	27,41	88,38

БИР КУНДА 25 ПРОЦЕНТ

ХОРАЗМ, («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Шовот районидаги Чкалов номли колхознинг З. Раматов бошлиқ комплекс механизациялашган бригадаси тайёрлов пунктига бир кунда йиллик планнинг 25 проценти миқдорида пахта топшириб, рекорд кўрсаткичга эришди.

Бригада бошлиғи, механик-ҳайдовчи З. Раматов ва унинг дўстлари Й. Турсунов, Б. Ёқубовлар терим машиналарининг икки сменада, тўла қувват билан ишлашини таъминлаб, даладаги бор ҳосилни тезроқ йиғиштириб олиш чораларини кўрмоқдалар.

Бригада 232 тонна пахта топшириб, йиллик планни 1 октябрда бажаради. 80 гектар ернинг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил кўтариб, зиммага олинган юксак мажбуриятни 20 октябрда уддалашга аҳд қилинган.

СОВЕТЛАР МАМЛАКАТИДА

ПЕТРОПАВЛОВСК-КАМЧАТСКИЙ. Бу ерда балиқ овлаш мавсуми бошланди. Олюторка кўрфазига ўнлаб балиқ овлаш кемалари келиб тўхтади. Область колхоз флоти бир кунда 40 минг центнергача сельд балиғи овлади. Йиллик топшириқ ҳисобига топширилаётган Камчатка балиғи уч миллион тоннадан ошиб кетди.

КИШИНЕВ. Молдавия халқ хўжалиги кенгаши корхоналарида иш кунининг ҳар ўн минутида биттадан рационализаторлик таклифи ишлаб чиқаришга жорий этилмоқда. Бундай битта таклиф ўрта ҳисобда қарийб олти юз сўм иқтисодий самара келтиради. Ҳозир республикада ўн олти мингдан ортиқ синчков фикрли кишилар ишлаб чиқариш процессларини, агрегатлар ва станокларни такомиллаштириш билан шуғулланмоқдалар.

АШХОБОД. Бу ерда Туркманистон ССР Фанлар академиясининг Зоология ва паразитология институтининг янги биноси қурила бошланди. Яқин вақт ичида саҳро, Ер физикаси ва Атмосфера институтлари, шунингдек тажриба устахоналари бўлган конструкторлик бюроси бинолари қад кўтаради. Бу бинолар қурилиб битгач, Ашхободда илмий шаҳарча — Туркманистон ССР Фанлар академияси биноларн комплексини барпо этиш ишлари тугалланади.

ЖИДАЧОВ, (Львов области). Жидачов картон-қоғоз комбинатида уникал завод қурилди. Заводнинг ҳамма ускуналари саксон квадрат метр ҳажмдаги залга сиғади. Бу завод комбинатда ҳозир ишлаб турган ва ўтган йили энг замонавий техника асосида қурилган целлюлоза заводининг аниқ микрокопиясидир.

Бу кичкина завод жуда катта қувватга эга бўлиб, бир суткада 3,3 тонна маҳсулот ишлаб чиқара олади. Микрозаводнинг асосий вазифаси — турли хом ашёлардан целлюлоза ишлаб чиқариш соҳасида экспериментал ишлар олиб боришдир.

ИРКУТСК. Иркутскдаги Куйбишев номли оғир машинасозлик заводи сочилувчан ҳолдаги олтин манбаларини ва бошқа нодир қазилмаларни кавлаш учун юзинчи драгани — сузиб юрадиган ер қазиш машинани ишлаб чиқарди.

Завод мамлакатда энг катта электр драгани қуриб битирмоқда. Ўн қаватли уй баландлигига тенг келадиган бу гигант электр драга ўн икки минг ер қазувчининг ишини бажаради.

(ТАСС).

Фестиваль қатнашчилари шарафига

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети 26 сентябрда «Чаманзор тароналари» фестивали қатнашчилари шарафига қабул маросими ўтказдилар. (ЎзТАГ).

ЗАФАР САТРЛАРИ

ҚАШҚАДАРЁ. Шаҳрисабз районидаги «Китоб» совхозининг чорвадорлари давлатга 138 тоннадан зиёд серқаймоқ сут топшириб, йиллик планни муддатидан олдин адо этдилар.

А. Саидмемедов бошлиқ ферма ходимлари ҳар бош сигирдан 1770 килограмм ўрнига 2160 килограммдан сут соғиб олиб, сут тайёрлаш планининг бажарилишига салмоқли ҳисса қўшдилар.

Н. ПИРМУҲАММЕДОВ.

НАВОИЙ районидаги «Ленинград» колхози чорвадорлари давлатга 55 тоннадан кўпроқ сут топшириб, етти йилликнинг сўнгги йилига мўлжалланган планни муваффақиятли бажардилар.

Т. ЭРНАЗАРОВ.

Нурота райони чорвадорлари давлатга сут сотиш йиллик планини муддатидан илгари адо этдилар. Мамлакатга 19.552 центнер серқаймоқ сут етказиб берилди.

Ленин номли, «Қўшработ», «Нурота» совхозлари каби илғор хўжаликлар йиллик сут тайёрлаш планини ҳозирнинг ўзидаёқ 106-151 процентдан адо этдилар.

ЯНГИ ДОВОНЛАРГА!

Серунум саҳий ерларимиз ўзининг беҳисоб бойликларини, дуру жавоҳирларини тўкиб солди. Далаларимиз «оқ олтин» денгизидек мавжланади. Серқуёш республикамиз далаларида шундай улкан ҳосил етилдики, пахтамиз шундай қийғос очилиб кетдики, бундай ҳосил ҳеч қачон етишмаган эди. Бепоён далаларимиз пахтанинг оқ нури қучоғида балқиб ётибди. Ҳозир далаларда чинакам байрам, ҳосил байрами, меҳнат тантанаси! Ҳосилнинг чўғи катта. Хирмонлар силсиласи кундан-кун бўй чўзаяпти, «оқ олтин» карвонлари билан тиғиз йўлларда озод меҳнат таронаси, ҳосил шодиёнаси.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг барча меҳнаткашларга қарата чиқарган мурожаати улкан хирмон учун олиб борилаётган курашда илҳомбахш куч, қаҳрамонона меҳнатга чақириқ бўлиб хизмат қилди. Озод меҳнат нафаси, юксак ватанпарварлик бурчи ва интернационализм ғоялари билан қалблари тўлиб-тошган азамат пахтакорларимиз, механизаторларимиз республикамиз шон-шуҳрати, шарафи учун жон куйдириб, фидокорлик билан меҳнат қилмоқдалар.

Тошкент ва Мирзачўл далалари, Сирдарё ва Амударё ёқалари, Фарғона водийсининг афсонавий олтин конлари, Зарафшон ва Хоразм воҳалари, Қашқадарё ва Сурхондарёнинг серунум тупроғи ўзининг бутун бойлигини намоён қилиб, элга ҳадя этяпти. Йиғим-терим катта суръат билан, юксак ташкилий асосда, ташаббус ва ғайрат билан давом этаётир. Йиғим-терим сводкаларига кўз югуртган кишининг дили қувнайди. Қашқадарё ва Бухоро областлари ҳамон пешқадам. Тошкент, Фарғона, Андижон, Сурхондарё азаматлари тобора юқорига қараб интилмоқдалар. Теримнинг бундай юксак суръатлар билан бораётганлигининг сабаби машиналар қудратига таяниш, юксак уюшқоқлилик, меҳнатни ташкил этишнинг илғор усулларига амал қилинаётганлигидир. Пахтамиз 1.600.000 тоннадан ошди.

Шу кунларда пахта майдони мардлар беллашадиган, мусобақалашадиган жанговар кураш фронтини эслатади. Толмас курашчи, ҳақиқий жонкуяр, мард пахтакор шу майдонда ўзини кўрсатади. Мардлар сафида ҳеч вақт қўрқоқлар, ваъдабозлар бўлмайди. Модомики шундай экан, ўзларининг бепарволиклари, масъулиятсизликлари билан йиғим-теримни кечиктираётган, уюшқоқсизлик ва интизомсизлик кўрсатаётган, машина теримига эътибор бермаётган, теримчилар ҳақида ғамхўрлик қилмаётган хўжалик раҳбарлари умумий ишимизга халал бераётибдиларки, бундай аҳволга сира тоқат қилиб бўлмайди.

Азиз пахтакорлар, азамат механизаторлар, шаҳарлик дўстлар! Ҳар биримиз улкан хирмон учун масъулиятни тўла ҳис қилган ҳолда ғайрат камарини янада маҳкам боғлаб ишлайлик, йиғим-теримда яна ҳам зўр жонбозлик кўрсатайлик. Шунга эришайликки, сентябрь ойида бутун ҳосилнинг 50 процентидан ортиғини териб олайлик. Ҳозирги кунга қадар йиллик планни ярмидан ошириб қўйган илғор областлар, районлар, хўжаликлардан ўрнак олайлик!

Бу йил, пахтакорларимизнинг тоғдек матонатига, мақсадга интилишдаги қатъияти ва қаҳрамонлигига, юксак онглилиги ва меҳнаткашлигига, ўз интернационал бурчини ҳамда ватанпарварлигини нақадар чуқур тушунишига катта имтиҳон йилидир. Халқимиз қийинчиликларга қарши мардонавор борди. Ўжар табиат бошимизга қанчадан-қанча оғирликлар солди. Мурғак ғўзалар энди жонланаётган кезларда бир томчи сув ҳам ниҳоятда қимматга тушди. Табиат гоҳ тандирдек қизғин оташ гармселлари билан, гоҳ ҳалокатли шамоллари билан, гоҳ қатқалоғи, гоҳ эса ҳашароти билан таҳдид солди. Аммо азамат пахтакорларимиз шошиб, саросимага тушиб қолмадилар. Улар кеча-кундуз меҳнат вахтасида туриб, табиат билан беллашдилар.

Бу йил Ватанимизга 3 миллион 650 минг тонна «оқ олтин» армуғон қилишимиз керак. Бу ҳазилакам хирмон эмас! Халқимизнинг насибаси, ризқи-рўзи, очиқ-ойдин юзи, эътиборли сўзи бўлган бу олтин тоғи майин, нафис толалардан уюлади. Ҳозир пахтакорларимиз хазинамизга тўкиладиган пахтанинг юқори сифатли бўлиши устида бош қотирмоқдалар. Ватанимизга ҳар қандай пахта эмас, аъло навли пахта керак.

СССР Министрлар Советининг «Пахта етиштириш ва давлатга сотишни кўпайтиришда колхоз ва совхозларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш тўғрисида»ги қарори партия ва ҳукуматимизнинг пахтакорларимиз ҳақида, уларнинг моддий ва маънавий эҳтиёжлари тўғрисида доимий, оталарча ғамхўрлик кўрсатаётганликларининг янги, ажойиб ифодасидир. Ана шу ғамхўрликка жавобан янада ғайрат билан меҳнат қилиб Ватанга кўп, арзон ва сифатли пахта етказиб берайлик.

Ҳозир республикамиздаги ҳар бир киши — ишчи ҳам, олим ҳам, студент ҳам, раҳбар ҳам — ҳамма бир тану бир жон бўлиб пахтакорга ёрдам бериши, унга ҳамдам бўлиши, унинг ташвиш ва ҳаяжонларига шерик бўлиши, унинг оғирини енгил қилишга интилиши керак. Ҳар бир шаҳарликнинг муқаддас бурчи азамат пахтакор билан елкама-елка туриб, қўлга-қўл бериб хизмат қилишдан иборатдир. Ўз Ватани ва халқини жон-дилидан севган, унга бор имконияти ва иқтидори билан хизмат қилишга бел боғлаган ҳар бир ватанпарвар йиғим-теримдан четда қолмасин. Теримда азамат теримчилар, механизаторларимиз билан ёнма-ён туриб ҳосилни йиғиб-териб олишда ёрдам бераётган шаҳарлик дўстларимизга тақсинлар ўқиймиз. Партия ташкилотлари меҳнаткашларнинг пахта учун олиб бораётган мардонавор курашига бошчилик қилсинлар, уларни меҳнатда янгидан-янги зафарларга, қаҳрамонликларга илҳомлантирсинлар.

Бу йил ҳосилимизнинг қарийб 1 миллион тоннасини «зангори кема»лар териб беришини тасаввур қилишнинг ўзи ҳам бизнинг ажойиб ишчилар синфи ва шонли деҳқонларимиз иттифоқи ҳамда бирлигининг илҳомбахш қудратини кўрсатиб турибди. Машинага деҳқоннинг ихлоси беқиёс ортиб кетди. Машина унинг қаноти, дўсти, қадрдони бўлиб қолди. Бизда ҳамма ерда ана шу ажойиб кўмакдошларимиз учун «яшил йўл»лар очилган. Пахта далаларимизнинг донг таратган номдор гвардиячилари Турсуной Охунова, Валентин Тюпко, Жавод Кўчиев, Мамажон Дадажонов ва уларнинг юзлаб издоши фахримиз бўлиб қолди.

Лекин шуни айтиш керакки, айрим областларда, районларда пахтанинг ёппасига очилиб кетганлигини баҳона қилиб, машинага ажратиб қўйилган ерларни қўлда тердириб юбориш каби фактлар содир бўлмоқдаки, бунга мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Андижон областида машина терими ҳалига қадар авж олдириб юборилгани йўқ. Бунинг устига дефолиация беҳиҳоя кечикмоқда. Қашқадарё, Бухоро, Самарқанд, Қорақалпоғистон АССРда ҳам ана шундай аҳвол рўй бермоқда.

Оғизда машина тарафдори бўлиб, амалда эса бу муҳим хўжалик, сиёсий ва давлат масаласига бепарво муносабатда бўлаётган хўжаликларнинг раҳбарларига, машина йўлига ғов бўлаётганларга шафқатсиз бўлайлик. Ҳамма жойда машина теримини авж олдириб юборайлик! Илғор механизаторлар ташаббуси, тажрибасини кенг оммалаштирайлик. Турсунойчилар, тюпкочилар, кўчиевчилар сафи йилдан-йилга кенгаяверсин!

Қуёшли кунларнинг ҳар бир ғанимат дақиқаларидан оқилона фойдаланайлик, далаларимиздаги беҳисоб «оқ олтин» хазинасини ёмғирга, қишга қолдирмасдан саранжом-саришта қилиб олайлик! Ватанимиз бойлигига бойлик қўшайлик, коммунизмнинг улкан биносини тезроқ барпо этишга муносиб ҳисса қўшайлик!

Самарқанд пиллакашлик фабрикасининг ишчи ва инженер-техник ходимлари Октябрь олди социалистик мусобақасига қўшилиб, унумли ишламоқдалар. Сиз бу суратда шу корхонанинг илғор ишчиларидан Ҳиммат Ражабовани кўриб турибсиз. У аъло сифатли маҳсулот тайёрламоқда.

А. Кузьменко фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

«МУЗЛАГАН» КОРХОНА

Гап Урганчдаги йирик панелли уйсозлик заводи устида боряпти. Ҳа, уни «музлаган» деб бежиз айтаётганимиз йўқ. Ҳаҳратон қиш бошланиб, сув музлаган пайтда завод ишни тўхтатади. Баҳор шамоли эсиб, муз эригач, корхона ишлай бошлайди. Завод 1963 йилнинг март ойида ишга тушди. Ўшандан буён аҳвол шундай.

Бунинг сабабини завод директори ўртоқ Р. Султонов қуйидагича изоҳлади:

— Бош корпусимиз қишда ишлашга мосланган эмас. Сув музлайдиган жойда кишилар қандай ишлай олади! Шиферни олиб ташлаш, унинг ўрнига ғишт ишлатиб, корпусни қишга тайёрлаш керак.

Хўш, буни ким қилиши керак? Директорнинг айтишича, 167-қурилиш тресты бу ишни амалга ошириши лозим. Лекин, трест бошқарувчиси Е. Ф. Ляшко ваъда беришдан нарига ўтмайди. Ўтган қишда завод уч ойдан кўпроқ вақт ишламади, белгиланган планлар сурункасига барбод берилган. Бош корпус шу ҳолида турса, бу йил қишда ҳам корхона ишлаши амри-маҳол...

Йилига 35 минг квадрат метр йирик панелли уй ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган уйсозлик заводи тўла қувватда ишламаяпти. Саккиз ойлик план 70 процент бажарилди, сентябрь кўрсаткичи ҳам паст. Қолипга қуйиш, арматура ва бетон цехлари планни ой сайин адо этмай келмоқдалар.

Қолоқликка сабаб шуки, мавжуд ускуналардан қониқарсиз фойдаланилаётир, корхонанинг эҳтиёжларини қондириш масаласига бефарқ қаралмоқда. Бир неча мисол келтирамиз.

Ишлаб чиқаришда меҳнат унумдорлиги кўп жиҳатдан компрессор станцияси ишига боғлиқ, чунки ҳаво босими жуда зарур. Бироқ, мавжуд учта компрессор станциясидан биттаси ишласа, қолганлари тўхтайди. Сабаб-эҳтиёт қисмлар етишмайди. Республика Қурилиш министрлигига йўлланган хатлар оқибатсиз қолгач, энди Мелитополь компрессор заводи директорига мактуб жўнатилган.

Кўп нуқтали электр пайвандлаш машинаси келтирилганига бир йил бўлган, лекин ҳалига қадар ишга туширилмади. Иш унумдорлигини қарийб икки баравар оширадиган бу машинани шу ойда ишга туширишмоқчи. Билмадик, сўзнинг бурди бўладими, йўқми. Буғ тайёрлайдиган иккита қозондан ҳам фойдаланилмаётир. Уни ўрнатиш ва ишга солишни трест пайсалга солмоқда. Силикат заводида қозон ишласа, шундан уйсозлик заводи ҳам буғ олади. Қўшни заводда қозон ишламай қолса, бу ерда ҳам буғ бўлмайди. Буғ билан таъминлашдаги узилишлар ишлаб чиқаришда унумдорликнинг пасайишига сабаб бўлмоқда.

Дастлабки лойиҳада заводда механика цехи қуриш кўзда тутилган, ҳар хил станоклар ва асбоб-ускуналар келтирилган эди. Аммо, цех қурилмасдан қолиб кетди, станоклар трестнинг механика участкасига бериб юборилди. Натижада ҳозир фрезер, токарлик ва металл қирқадиган ва тешадиган станоклар бўлмагач, бу ишларни бажартириш учун механика участкасига заявка берилади. Заявкалар ўз вақтида бажарилмай, ишга зарар етади. Механика цехи заводга жуда ҳам зарур, бу масалани пайсалга солмай ҳал этиш лозим.

Уйсозлик заводи 167-қурилиш трестига қарашли бўлиб, асосан шу трестнинг 1-механизациялашган кўчма колоннасининг заказини бажаради. Кўчма колонна монтаж ишларини чўзиб юбориб, завод маҳсулотини вақтида олмайди, ҳар ойда уч уйлик йирик панел чўкиб ётади. Монтаж қиладиган участка завод қарамоғига берилса, бунақа сансалорлик бўлмасди.

Завод директори Р. Султонов, бош инженери М. Юсупов, бош механиги М. Ҳожиев ўртоқлар ускуналардан унумли фойдаланиш, белгиланган планларни бажариш юзасидан конкрет тадбирлар кўриш ўрнига қолоқликка баҳона кўрсатишга кўникиб қолганлар. 167-қурилиш тресты бошқарувчиси Е. Ф. Ляшко ва бош инженери А. И. Бенсман ўртоқлар заводнинг эҳтиёжларини қондиришда бепарволик кўрсатмоқдалар. Ҳатто А. И. Бенсман завод директори билан аразлашгани учун бир йил давомида бу корхонага келмаган, директор билан гаплашмай юрган. Трестга қарашли заводга муносабат шу бўлса, аҳвол яхшиланармиди!

Уйсозлик заводи бетўхтов тўла қувватда ишлашини таъминлаш учун ҳамма чораларни кўриш, корхона ишини тубдан яхшилаш керак.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ПАРТИЯНИНГ СИЁСАТИ ХАЛҚНИНГ ҲАЁТИЙ МАНФААТЛАРИНИ ИФОДАЛАЙДИ

(Боши биринчи бетда).

Мамлакатнинг ишлаб чиқариш кучларини ривожлантиришда, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришда совет фанининг роли жуда катта. Бизнинг фанимиз тобора кўпроқ миқёсда бевосита ишлаб чиқарувчи куч бўлиб қолмоқда, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларига жуда катта таъсир ўтказмоқда. Фан билан ишлаб чиқаришни тағин ҳам чамбарчас ва маҳкам бир-бирига боғлаш учун, коммунистик қурилиш манфаатларини кўзлаб, фан-техникани тараққий эттириш суръатларини жадаллаштириш учун мамлакатда шарт-шароит яратиб берилмоқда.

Экономикани оғишмай юксалтириш, техникани тараққий эттириш — халқ турмушини, унинг фаровонлигини яхшилашнинг негизидир. Мамлакатимизда халқ истеъмол қиладиган буюмларни ишлаб чиқариш тўхтовсиз кўпайиб бормоқда, аҳолига моллар сотиш кенгайиб бормоқда, меҳнаткашларга маиший хизмат кўрсатиш такомиллаштирилмоқда. Кейинги олти йил ичида мамлакатимиз аҳолисининг тахминан учдан бир қисми ўзининг уй-жой шароитини яхшилаб олди. Бу йил умумий саҳни 84 миллион квадрат метрли — бундан аввалги йилларнинг ҳар бирига қараганда ҳам кўпроқ уй-жой бинолари қурилмоқда. Совет халқининг маданияти ўсиб бормоқда, унинг маънавий бойликлари кўпаймоқда.

Халқ турмушини яхшиламоқ учун бир талай иш қилинди. Лекин партия, унинг Марказий Комитети меҳнаткашларнинг турмуш даражасини оширмоқ учун ҳали яна кўпгина ишлар қилиниши кераклигини равшан кўриб турибдилар. Партиянинг бутун фикри-зикри ва амалий ишлари мана шунга қаратилмоқда.

Коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал қилиш халқнинг яратувчилик ғайратига, унинг ижодий активлигига, фидокорона меҳнатига боғлиқдир. Партия халқ ташаббускорлигини, омманинг активлигини ривожлантириш, ишлаб чиқаришни ва жамоат ишларини бошқаришда омманинг ролини ошириш тўғрисида ҳар доим ғамхўрлик қилиб келмоқда. Социалистик демократияни янада авж олдириш чоралари кўрилмоқда. Советларнинг, касаба союзларининг, комсомолнинг ва меҳнаткашларнинг бошқа ижтимоий ташкилотларининг фаолияти активлаштирилмоқда ва такомиллаштирилмоқда.

Мамлакатимизда коммунистик қурилиш вазифаларини амалга оширмоқ учун энг қулай ташқи шароит вужудга келтиришга, жаҳон социалистик системасини янада мустаҳкамлашга ва халқаро коммунистик ҳаракатни маҳкамлашга, бутун дунёда демократик, озодлик, революцион кучларни ўстиришга ленинчи Марказий Комитет, Совет ҳукумати биринчи даражада эътибор бериб келдилар ва бермоқдалар. Улар совет кишиларининг тинч меҳнат қилишини, бошқа социалистик мамлакатларнинг хавфсизлигини таъминламоқ учун зарур чораларнинг ҳаммасини кўрмоқдалар. Совет Иттифоқи миллий озодлик кураши олиб бораётган халқларга ҳар томонлама ёрдам бериб келди ва ёрдам бермоқда, Осиё, Африка ва Латин Америкасининг мустақил давлатлари билан дўстлик муносабатларини кенгайтирмоқда, империалистик кучларнинг агрессив ҳаракатларига қарши ва уларнинг халқларнинг ички ишларига аралашувига қарши, турли тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш принципларини амалга ошириш ва янги жаҳон урушининг олдини олиш учун қатъият ва изчиллик билан курашиб келмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг октябрь Пленумидан кейин ўтган давр ичида халқлар ташқи сиёсат йўлимизнинг принципиаллигига ва таъсирчанлигига, Совет ҳукумати халқаро аҳволнинг асосий факторларига, етилган ташқи сиёсат вазифаларини ҳал этишга реалистик, илмий ёндашаётганлигига тағин ҳам кўпроқ қаноат ҳосил қилдилар. КПСС ва Совет ҳукумати ўтказаётган актив, аниқ мақсадни кўзловчи ташқи сиёсат мамлакатимизнинг ва бутун социалистик лагернинг халқаро позицияларини мустаҳкамламоқда, бу сиёсатни совет халқи ва бошқа мамлакатларнинг халқлари, тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социализм манфаатларини қадрловчи кишиларнинг ҳаммаси маъқуллаб ва қувватлаб кутиб олмоқда.

Партиянинг ленинча бош йўлини, унинг ички ва ташқи сиёсат соҳасида ўтказаётган чораларини совет халқи тўла равишда тушуниб, қўллаб-қувватламоқда. Партия билан халқнинг бузилмас бирлиги, ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқи, СССР халқларининг дўстлиги тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамланди, партиянинг ишчилар, колхозчилар оммаси, интеллигенция билан алоқаси кенгайди.

Коммунистик қурилиш авж олдирилган даврда ижтимоий жараёнларга раҳбарлик қилиш ғоят мураккаб иш. «Бошқармоқ учун чиниққан революционер — коммунистлар армиясига эга бўлиш керак, бундай армия бор, бу армия партия деб аталади» деган эди В. И. Ленин. Партиянинг раҳбарлик роли кучайиб бораётганлиги совет жамиятининг бутун ҳаёти ва фаолиятини кўрсатиб турувчи энг муҳим белгидир.

Ҳозирги вақтда ҳар бир партия ташкилотига, ҳар бир коммунистга қўйилаётган талаб тўхтовсиз ошиб бормоқда. Совет халқи ҳал қилаётган вазифаларнинг миқёси тобора ошиб бораётганлиги ва мураккаблашаётганлиги сабабли шундай бўлмоқда. Шунинг учун ҳам партия, унинг Марказий Комитети партиявий-ташкилий ва идеологик ишнинг савиясини ва таъсирчанлигини оширишга, партия ташкилотларининг бутун амалий фаолияти формаларини ва методларини такомиллаштиришга катта эътибор бермоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг октябрь Пленумидан кейин партия турмушининг ленинча нормалари, коллектив раҳбарлик принципи тобора кўпроқ қарор топмоқда. Партия демократик централизм принципларига сўзда эмас, балки амалда риоя қилинишига, барча партия ташкилотларининг, барча коммунистларининг активлиги ривожланиб боришига, партия сиёсатини амалга оширишда уларнинг роли ва масъулиятини оширишга эришмоқда.

Партия ва унинг маҳаллий ташкилотлари ролининг ошганлиги Марказий Комитет ноябрь Пленумининг қарорига мувофиқ, ягона партия ташкилотларини тиклаб олишга, район звеносини мустаҳкамлашга ёрдам берди. Мана шу ва бошқа чора-тадбирлар партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини тағин ҳам юқори даражага кўтарганлигини, уларнинг хўжалик ва маданий қурилишга таъсирини кучайтиришга ёрдам берганлигини вақтнинг ўзи кўрсатди. Бу чора-тадбирлар хўжалик ва давлат органларига партиянинг сиёсий раҳбарлигини бўшаштиришга ҳам, шунингдек шу органлар ишини қиладиган бўлиб қолишига ҳам йўл қўйиш ярамайди деб Ленин берган кўрсатмага мос бўлиб тушди.

Ҳозир партия ташкилотлари хўжалик масалаларини кўриб чиқишда кўпроқ мустақиллик ва ташаббускорлик билан ишламоқдалар, маъмуриятчилик, шошмашошарлик қилишлар камайиб қолди, омманинг тажрибаси ва фикри тўлиқроқ ҳисобга олинмоқда. Бундан буён ҳам шу йўлдан бораверish, эришилган ютуқларга танқидий назар билан қараб, кибрланмай ва мақтанчоқлик қилмай баҳо бериб туриш, хато ва камчиликларни дадиллик билан очиб ташлаш ва тузатиш, партиявий раҳбарликнинг кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш, қарорларнинг ижросини контроль қилиш ва текшириб туриш сингари туб масалаларига кўпроқ эътибор бериш керак.

Партиялилар оммасининг активлиги ошганлиги кейинги вақтнинг характерли белгисидир. Бу эса партия, унинг Марказий Комитети партия сиёсатини амалга оширишда ҳар бир коммунистнинг ролини ва масъулиятини ошириш тўғрисида қилаётган катта ғамхўрликнинг бевосита натижасидир. Бошланғич партия ташкилотларида коммунистларга нисбатан талабчанлик кучайтирилмоқда. Шу билан бирга, коммунистларнинг активлигини ва ташаббускорлигини ошириш учун зарур шароит вужудга келтиришга кўпроқ эътибор берилмоқда. Партия коммунистларни тўлқинлантираётган масалаларни бемалол муҳокама қилиш ва шу масалаларни партия турмушининг нормаларига қатъий мувофиқ равишда ҳал қилишга имкон берадиган ўртоқлик вазиятини барча партия ташкилотларида вужудга келтиришга, принципиал танқид ва ўз-ўзини танқиднинг кенг авж олдирилишига эришмоқда.

Партия ғоявий-тарбиявий ишларни кучайтиришга, янги кишини тарбиялаб етиштиришга, барча совет кишиларини илмий, маркса-ленинча идеология билан қуроллантиришга катта аҳамият бермоқда. Энг муҳими шуки, ҳар бир коммунист, ҳар бир совет кишиси ички ва ташқи сиёсат масалаларини яхши пайқаб оладиган, мамлакатимиздаги ва чет эллардаги воқеаларнинг моҳиятини аниқ тушунадиган, сиёсий билимларни умумий ишга фойда келтирадиган қилиб амалий ишда қўлланадиган бўлишлари лозим.

Совет халқининг битмас-туганмас ижодий кучларига бениҳоя ишонган партия халқимизнинг революцион ғайратини Ватанимизнинг қудратини янада мустаҳкамлашга, олға боришимизни жадаллаштиришга, жаҳон миқёсида социализм позицияларини коммунизм тантанаси йўлида мустаҳкамлашга сафарбар қилмоқда.

(27 сентябрдаги бош мақола).

СТУДЕНТЛАР ПАХТАЗОРДА

(ГАЗЕТХОНЛАР ХАТЛАРИДАН)

Республикамизда долзарб палла. 3 миллион 650 минг тонналик улкан хирмон учун катта юриш бошланди. Ўзбекистон КП Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг Мурожаати студентларнинг ҳам ғайратига ғайрат қўшди, уларни янги зафарларга чорлади.

Сурхондарёлик М. Қуллиевнинг хабарида пахтазорларда жавлон ураётган Термиз Давлат педагогика институти студентлари ҳақида ҳикоя қилинади. Шўрчи районидаги хўжаликларда меҳнат қилаётган қалби олов студентлар яхши натижаларга эришмоқдалар. Пешқадам студентларнинг ҳар бири кунига 100-150 килограммдан пахта теряпти.

Ўртоқ Р. Раҳмонов ўз хабарига «Мурожаатдан руҳланиб» деб сарлавҳа қўйган. Хабарда Фарғона область Киров райони хўжаликларида пахта териб, шу долзарб кунларда пахтакорларга яқиндан кўмаклашаётган Қўқон Давлат педагогика институти студентларининг меҳнати мадҳ этилади. «Оқ олтин» хирмонига ўз улушларини қўшиш ниятида астойдил ҳаракат қилаётган Қ. Муҳаммаджонов, Б. Ҳасанов, К. Аҳмедова, У. Абророва, Н. Меликўзиев каби кўпминг килограммчи чеварлар ҳар куни 140-160 килограммдан пахта териб, бошқаларга ўрнак бўлишяпти. Қўқонлик газетхон А. Маҳмудовнинг хабарида эса медицина техникуми шижоаткор студентларининг пахта далаларидаги фаолияти тасвирланган. Техникум коллективи ҳар куни Ўзбекистон районидаги «Ғаниобод» совхози хирмонига 50-60 тоннадан «оқ олтин» топшираётир.

Ш. Нурматов, Х. Жалилов, А. Муҳамедов, В. Каримов ўртоқлар редакцияга юборган материалларида Тошкент Давлат педагогика институти, Бухоро Давлат педагогика институти, Тошкент қишлоқ хўжалик институтларининг меҳнатсевар студентлари ҳақида қалам тебратганлар.

Республикамизнинг бепоён пахтазорларида етиштирилган мўл ҳосилни барвақт йиғиб-териб олишда мактаб ўқувчилари ҳам актив қатнашмоқдалар. Қарши районидаги «Партия XX съезди» совхози далаларида мўл ҳосил етиштирилди. Уни ўз вақтида, ёғин-сочинга қолдирмай йиғиб-териб олишга аҳд қилган совхоз ишчиларига Шота Руставели номли мактаб ўқувчилари ҳам яқиндан кўмаклашмоқдалар. Юқори синф ўқувчилари дарсдан бўш вақтларида ва дам олиш кунлари совхоз далаларига чиқиб, 80-100 килограммдан пахта теришяпти. О. Қурбонова, М. Усмонова, Б. Панжиева, М. Шодиева каби чевар қизларнинг меҳнатларидан совхоз ишчилари ғоят миннатдор.

Газетхон У. Қурбонбоевнинг юборган хабари ҳам диққатга сазовордир. Калинин районидаги Ленин номли 1-мактабнинг ўқувчи-ёшлар бригадаси аъзолари ҳар гектардан 40 центнердан дурдона топширишга сўз беришган. Бригадага 11-синф ўқувчиси механизатор Назира Отабоева бошчилик қилади. Юқори синф ўқувчилари—бригада аъзоларидан М. Қорабоева, А. Ҳамидова, С. Абдуғаффоров, Ш. Қосимовлар кунлик нормани 2-2,5 ҳиссадан бажариб, ҳаммага намуна бўлишяпти.

А. Носирова (Тошкент), М. Каримов (Фарғона), М. Алиқулов (Самарқанд), И. Мирзаев (Сирдарё) ўртоқларнинг хатларида ҳам қалби олов, қўли гул ёшларнинг пахтазордаги меҳнатлари ҳикоя қилинади.

ЁШЛАР ТЎҒРИСИДА ПАРТИЯ ҒАМХЎРЛИГИ

25 сентябрда Тошкент шаҳар партия комитетининг пленуми бўлди. Пленум ёшларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашнинг энг муҳим масалаларини муҳокама қилди.

Пленум қатнашчилари шаҳар партия комитетининг секретари В. А. Архангельскийнинг докладини муҳокама қилиб, қуйидагиларни таъкидладилар: Кейинги вақтларда район партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари йигит ва қизларни коммунистик руҳда тарбиялашга, уларда маркса-ленинча дунёқарашни шакллантиришга, шунингдек ёт буржуа идеологиясининг ҳар қандай кўринишларига қарши муросасиз кураш олиб бориш руҳида тарбиялашга катта эътибор бера бошладилар. Партия ташкилотлари таъсир кўрсатишнинг турли формалари ва методларидан фойдаланиб, ёшларда меҳнатга муҳаббат, ижтимоий бурчни бажариш туйғуларини оширишга ҳаракат қилмоқдалар.

Аммо, пленум қатнашчилари кўрсатиб ўтганидек, ёшларни тарбиялаш соҳасидаги ишда ҳали расмиятчилик, камчилик ва нуқсонлар кўп учраб турибди. Баъзи партия ташкилотлари ёшлардан бир қисмининг меҳнатга эътиборсиз қараши каби фактларга, социалистик жамиятда яшаш қоидаларини бузиш, коллективда ва шахсий ҳаётда номуносиб хатти-ҳаракатда бўлиш каби ярамас ҳолларга тоқат қилиб келмоқдалар.

Пленум ёшларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашни кучайтириш тадбирларини ишлаб чиқди, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларидан бу ишга кўпроқ эътибор беришни талаб қилди. Шаҳар партия ташкилотининг навбатдаги конференциясини 1965 йил 26 ноябрда чақиришга қарор қилинди. (ЎзТАГ).

Хатларингизга жавоб берамиз

ХАЛҚҚА ХИЗМАТ ШУМИ?

Яккабоғ районида аҳолига алоқа хизмати кўрсатиш яхши йўлга қўйилмаган. Колхозлар ва ташкилотлардаги телефонларнинг кўпчилиги ёмон ишлайди. Газета-журналлар, телеграммалар вақтида эгаларига етказиб берилмайди. Район алоқа бўлимининг раҳбарлари меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларига вақтида қулоқ солмайдилар, йўл қўйилган камчиликларни тугатиш чораларини кўрмайдилар.

«Авангард» ишчилар кооперацияси раҳбарлари фаолиятида ҳам жиддий камчиликлар бор. Магазинларда аҳолининг эҳтиёжи учун зарур бўлган буюмлар етарли топилмайди. Айрим савдо ходимлари харидорлар ҳақига хиёнат қилади. Камёб саноат молларини оширилган баҳода пуллаш ҳоллари учраб туради.

Яккабоғлик меҳнаткашлардан олинган хатда ана шу фикрлар баён этилган эди. Редакция хатни район ижроия комитетига юбориб, унда келтирилган фактларни текшириб кўришни, камчиликларни тугатишга қаратилган оператив чоралар белгилашни илтимос қилди. Район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ҳ. Файзиев имзоси билан олинган жавоб хатида бундай дейилади:

Район ижроия комитети хат юзасидан текшириш ўтказди. Хатда келтирилган фактларни тўғри деб топди. Текшириш якуни муҳокама қилиниб, районда алоқа ишини яхшилашга бепарволик билан қарагани учун алоқа бўлимининг мудири Давлатовга қаттиқ виговор берилди, унинг ўринбосари Алиқулов қаттиқ огоҳлантирилди.

Аҳолига савдо хизмати кўрсатишни яхшилаш масаласи ҳам район ижроия комитетининг мажлисида қараб чиқилди. Ўз вазифасини бажаришга совуққонлик билан қарагани учун ишчилар кооперацияси савдо бўлимининг мудири Пардаев ишдан олинди.

Меҳнаткашларга алоқа ва савдо хизмати кўрсатишни яхшилаш тадбирлари белгиланди.

АТОМ ХАЛҚ ХИЗМАТИДА

Атом энергияси ҳаётдан тобора кенг ўрин олиб, асримизнинг қудратли ишлаб чиқарувчи кучига айланмоқда. Атом энергияси электростанциялар ва кема двигателларигина эмас, шу билан бирга, халқ хўжалигининг турли тармоқларида изотоплар билан ишловчи асбоблар ҳам демакдир.

Радиоактив нурланиш ҳароратга ҳам, муҳитнинг босимига ҳам боғлиқ эмас. Изотопларнинг ярим даврада тарқалиши узоқ давр давом этиши туфайли бу асбоблар чидамли, стабилли ва ўзининг тузилиши жиҳатидан жуда ҳам оддийдир. Бу асбобларнинг ана шундай сифатларга эга эканлиги ўлчов мураккаб шароитда олиб бориладиган химия саноати учун хусусан қимматли.

Химиклар радиоизотоп концентратомерлари, анализаторлари, ем гамма-релелардан ишлаб чиқаришда фойдаланадилар. Ново-Куйбишев нефтни қайта ишлаш заводининг мутахассислари дизель ёқилғисидаги олтингугурт таркибини техник жиҳатдан контроль қилишнинг мураккаб проблемасини ана шу асбоблар ёрдамида ҳал этдилар. Зарарли моддаларнинг тўпланиши ошиб кетган вақтда зийрак изотоп дарҳол сигнал-команда беради.

Қуйи Волга ва Шарқий Сибир халқ хўжалиги кенгашлари корхоналарида радиоизотоп асбоблар омбор ва цистерналарнинг суюқ маҳсулотлар билан тўлиш даражасини белгилаб бермоқда. Изотоплар кислота ва бошқа моддаларнинг тўпланиши, химикатлар ва минерал ўғитларнинг қадоқланиши устидан контроль олиб бораётир.

Радиоактив нурланиш кон саноати учун ҳам катта аҳамиятга эгадир. Радиоизотоп метод билан тоғ жинслари ва маъданларни анализ қилишга жадаллиги ва иқтисодий тежамлилиги жиҳатдан тадқиқотнинг бирон бир тури тенг келолмайди. Тоғ жинсларида бўлган барча кимёвий элементларни изотоплар ёрдамида бир йўла анализ қилиш ёки ана шу элементлардан бирини ажратиб олиб, унинг таркиби тўғрисида процентнинг миллиондан бир ҳиссасигача аниқликда маълумотлар олиш мумкин. Жинсларни синаб кўришни кимёвий усулда анализ қилишга бир соат, бир ярим соат вақт кетса, радиоизотоп билан анализ қилишга 15 минут керак бўлади.

Тинч мақсадларда фойдаланиладиган атом кон қатлами қаерга ўрнашганлигини билиб бериши, шу қатламнинг қалинлигини чамалаб кўрсатиши, фойдали қазилманинг таркибига баҳо бериши, маъданни сархиллаши ва унинг бойитилишини контроль қилиши мумкин. Ватанимиз саноати активизацион анализ учун стационар гамма-нурлатувчилар ҳам, далаларда фойдаланиладиган гамма-нурлатувчилар ҳам, нейтрон генераторлари ҳам ишлаб чиқариб бераётир. Бу генераторлар геология-разведка қидирувчиларимизга, карьерлар ва тоғ маъданларини бойитиш комбинатларимизнинг инженерлари ва ишчиларига манзур бўлмоқда. Улардан Қозоғистон, Украина, Болтиқбўйи республикалари, Кавказ, Ўзбекистон ва мамлакатнинг бошқа районларидаги қидириш партияларида, конларда, шахталарда муваффақиятли фойдаланилмоқда.

Радиоактив изотоплар машинасозларимизнинг ҳам яхши кўмакдоши бўлиб қолди. Радиоактив изотоплар маъдан эритмасининг энг қизиб ётган бағрига кириб боролади ва турли машина ҳамда станокларни ишлаб чиқаришда зарур бўлган энг юқори маркали пўлатларни тайёрлаш технологиясини ишлаб чиқиш учун ишончли маълумот бера олади.

Атомни моҳир браковчига қиёс қилиш мумкин. Машинасозлик заводларида дефектоскоп деб аталадиган минглаб асбоблар ишлаб турибди. Биронта ҳам нуқсон бу асбобларнинг «кўзи»дан яшириниб қололмайди. Радиоизотоп асбоблар мата, ленталар ва ипнинг йўғонлигини контроль қилади.

Статистик электр нейтрализатор ҳам ўз фазилатларини яхши намоён қилди. Тўқимачилик корхоналарида ипнинг қизишидан бир неча минг вольт кучланиш ҳосил бўлади. Ионлаштирувчи нурлар электрнинг ана шу хатарли зарядларини жуда осонлик билан бартараф қилади.

Радиоизотоп асбобларни саноатда қўллаш жуда фойдалидир. Бу асбоблардан кўпига сарфланган харажатлар нормадаги 3 йил ўрнига, 3-5 ой ичидаёқ ўзини қоплайди.

Радиоэлектрон асбобларни медицинада қўллаш диагностика, терапия ва илмий тадқиқот методларини такомиллаштиради ҳамда ғоят катта иқтисодий самара келтиради.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари истеъмолчиларини таъминлаш масаласини яхшилаш мақсадида Тошкент шаҳрида СССР Атом энергиясидан фойдаланиш Давлат комитетининг Тошкент республикалараро Бутуниттифоқ «Изотоп» бирлашмаси конторасы ишлаб турибди.

Бу контора тинч мақсадларда фойдаланиладиган атомни пропаганда қилиш билан бирга, саноат корхоналарини, илмий ва медицина муассасаларини, лабораторияларни изотоплар билан ва ядро нури манбалари, технология контроли ва автоматизация асбоблари, радиометрик ва дозиметрик асбоблар ва медицина ускуналари ҳамда ҳимоя техникаси билан таъминлайди.

Конторанинг намойиш зали бор. Бу залга қўйилган экспонатларда, стендларда атом энергиясидан оқилона фойдаланиш—халқ хўжалигига нималар бериши мумкинлиги яққол кўрсатилган.

Бу ерда инженерлар лекциялар ўқимоқдалар, суҳбатлар ўтказмоқдалар ва консультация бермоқдалар.

М. НАЗАРОВ,
Бутуниттифоқ «Изотоп» бирлашмаси Тошкент республикалараро конторасининг бошқарувчиси.

ПАХТАЧИЛИК ХАЗИНАСИ, УНИНГ МУВАФФАҚИЯТ ВА ПРОБЛЕМАЛАРИ

Олимлар, конструкторлар, машинасозлар кенгашмоқдалар ⊙ Карта техника тараққиётининг кўзгуси ⊙ Нуқсонлар тузатилди ⊙ Тадқиқот ишини юксак даражага кўтарайлик ⊙ Ҳамма схемалар учун яроқли машиналар ⊙ Йиғма планга мувофиқ ишлатиш.

Йиллик пландинг 40 проценти 25 сентябргача бажарилди! Бу сводкадаги оддий бир сатр бўлмай, балки Ватан пахтачилиги тарихида шонли саҳифаларнинг бири бўлиб қолади. Совет пахтачилигининг техника арсеналини яратаётган олимлар, конструкторлар, машинасозлар Ўзбекистон пахтакорлари билан ҳамкорликда ана шу саҳифаларни очдилар.

Совет Иттифоқида йигирма беш илмий тадқиқот институти, олий ўқув юртлари, конструкторлик бюролари, синаш станциялари пахтачилик техникаси ва технологиясини комплекс ривожлантириш масалалари билан шуғулланмоқдалар. Уларнинг етти йил давридаги фаолиятининг якунлари, техникани янада тараққий эттириш йўллари Республикалараро илмий кенгашнинг 21—23 сентябрда Тошкентда бўлиб ўтган ялпи мажлисида муҳокама қилинди.

Республикалараро илмий кенгашнинг раиси профессор Г. А. Кошевников Ўзбекистон телеграф агентлигининг мухбири Е. Ефимов билан суҳбатда қуйидагиларни айтди:

— Ялпи мажлисда кўп ташкилотлардан вакил қатнашди. Бу мажлисда иттифоқ ва республика министрликлари ҳамда бошқармалари, шунингдек Ўзбекистон, Қозоғистон, Озарбайжон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистондаги илмий муассасалар, конструкторлик бюролари, зона станциялари, саноат корхоналарининг мутахассислари ҳамда Россия Федерацияси ва Белоруссиянинг пахтачиликни техника билан таъминлашда қатнашаётган бир қанча заводларининг вакиллари иштирок қилдилар.

— Пахтачиликни механизациялаш соҳасидаги ишлари Республикалараро кенгаш томонидан мувофиқлаштириб олиб борилаётган ташкилотлар ва муассасалар фаолиятининг асосий якунлари тўғрисида сўзлаб берсангиз.

— Бу якунлар пахта етиштиришнинг технология карталарида кўрсатилган. Бу карталарни қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш Ўрта Осиё илмий тадқиқот институти, пахтачилик экономикаси Ўрта Осиё илмий тадқиқот институти бошқа бир қанча ташкилотлар билан биргаликда тайёрлади. Карталар пахта етиштиришнинг энг илғор агротехникасини кўзда тутади. Бу агротехника ғоят унумли ишлайдиган ва олимлар, конструкторлар ҳамда новатор пахтакорлар ўйлаб чиқарган ва машинасозлик заводларининг коллективлари вужудга келтирган машиналар комплексига асосланади.

Меҳнат унумдорлигининг юксак кўрсаткичи — саккиз-ўн одам соати мобайнида бир центнер пахта етиштириш кўрсаткичи ана шу карталарга ёзилган. Бу кўрсаткич эндиликда реал бир нарса бўлиб қолди. Илғор пахтакорлар буни амалда исбот қилдилар. Ҳозирги вақтда мамлакатимизнинг далаларида уларнинг тажрибаси кенг ёйилмоқда. Шу нарса характерлики, экин майдонлари кескин суратда кенгайтирилиб, ҳосилдорлик ошиб борган ҳолда, совет пахтачилигидаги меҳнат унумдорлиги революциядан илгариги даражага нисбатан саккиз-ўн баравар ортди. Технология карталарида белгиланган маррага эришилган вақтда эса, революциядан илгариги даражадан 40-50 баравар ўзиб кетилади.

Совет пахтачилиги олаётган машиналар пахта етиштириш соҳасидаги асосий ишларнинг ҳаммасини бажаришга қодирдир.

— Кейинги йилларда машиналар қандай янги ишларни ўз зиммасига олди?

— Аввало, тўкилиб қолган пахтани териб олиш масаласига тўхталиб ўтайлик. Пахтачилик бўйича давлат махсус конструкторлик бюроси томонидан «Ўзбексельмаш» коллективи билан биргаликда яратилган машина бу вазифани амалий суратда ҳал этди. Энди бутун гап механик подборщикларни жадал ишлаб чиқаришда қолган. Далаларни химиявий дорилаш учун керакли механизмлар кўпайтирилди. Жумладан, ғўза баргини тўкадиган самолётларни заправка қилиш учун бир қанча станциялар яратилди. Шундай қилиб, пахта терадиган бир қанча машиналарда бўлган нуқсонлар тузатилди.

Комплекс механизациянинг шу вақтгача мавжуд бўлган звенолари ҳам такомиллаштирилмоқда. Ўзи юрар машиналар ўрнига пахта терадиган қулай ва тежамли осма машиналар вужудга келтирилди. Культиватор иш органларининг набори яхшиланди. Ғўзани чеканка қилиш учун осма мосламадан фойдаланиш таклиф этилди. Тупроқни экишга тайёрлаш, чигит экиш, ғўзани суғориш, пахта ташиш соҳасида ишловчи машина ва механизмларнинг иш унуми оширилди. Буларнинг ҳаммаси конструкторлар, пахта усталари ва олимлар ҳамкорлигининг самарасидир.

— Тадқиқотлар методикасида, уларнинг йўналишида сифат жиҳатидан силжиш бор, деб айтиш мумкинми?

— Шубҳасиз, силжиш бор. Пахтачиликни механизациялаш илмий лабораториялари яқинда агротехника кўрсаткичларига баҳо бериш, статистика маълумотларини ишлаб чиқиш, айрим узелларнинг кинематикасини ўрганиш соҳасида иш олиб борар эдилар. Ҳозирги вақтда кинематикани чуқур текшириш билан бир қаторда мураккаб системалар ишининг динамикаси, эластик тебранишлари, ҳаракат қонунлари ва режимлари ўрганилмоқда. Комплекс таркибига кирувчи машиналарнинг мукаммал назарияси яратилмоқда.

Характерли бир мисол келтириб ўтиш мумкин. Шу вақтгача пахта териш машинаси иш аппарати шпинделларини ҳаракатга келтириш понасимон тасма узатиш қонунига бўйсунади, деб ўйлар эдилар. Шунга биноан ва ишлаш учун яхши шароит яратиб беришни кўзда тутиб, параллель тасмалар сони тўрттагача етказилган эди. Лекин уларнинг иши жиддий суратда яхшиланмаган эди. Тошкент Ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш институтининг старший ўқитувчиси В. М. Шеховцев иш аппаратлари шпинделларини ҳаракатга келтириш бошқа қонунларга — понасимон катоклар билан фрикцион узатиш қонунига бўйсунишини кашф этди. Демак, тасмалар сонини учтага ёки, ҳатто иккитага келтириш, роликларнинг конструкциясини ихчамлаштириш ва айни замонда узелнинг ишини яхшилаш мумкин.

— Тадқиқотлар бундан буён қандай йўллар билан олиб борилади?

— Аввало, олимлар суст ҳал этаётган проблемаларга тўхталиб ўтиш керак. Машиналарнинг пишиқлиги, узоқ вақт ишлаши, техника даражаси соҳасида олиб борилаётган тадқиқот ишлари сира ҳам кифоя эмас. Хусусан буюмларнинг сифатли бўлишини ҳал этадиган ишларни бажарувчи машиналарни тайёрлаш технологияси яхши ўрганилмаётир. Масалан, чопиқ тракторлари, электродвигателлар бўйича энергетика параметрлари шу вақтгача чуқур асослаб берилган эмас.

Кенгашда пахтачиликда фойдаланиладиган тракторларнинг хилларини камайтириш зарур эканлиги тўғрисида асосли фикрлар айтилди. Ҳозирги вақтда чопиқ тракторларининг 26 хили бор. Ғўзани парвариш қилиш, пахта териш ва ташиш учун уч хил машина кифоя қилиши мумкин.

1966—70 йилларда олиб бориладиган тадқиқот ишларининг координациялаштирилган плани тузилмоқда. Бу планда юқорида айтиб ўтилган масалалар билан бир қаторда пахтачиликни электрлаштириш, пахта етиштириш ва териш ишларини автоматлаштириш, янги принципларга мувофиқ—вибрация, ультра товуш усулида ишлайдиган машиналарни яратиш вазифалари ҳам катта ўрин олади. Ўзбекистон Фанлар академиясининг Механика институти далаларни электромост усулда ишлаш тўғрисидаги фикрни илгари сурди. Бу фикр диққатга сазовордир. Ўсимликларни жойлаштириш схемалари юзасидан аниқ тавсиялар бериш керак. Машиналар системаси соҳасида бундан буён олиб бориладиган ишлар ана шу схемаларга кўп жиҳатдан боғлиқ бўлади.

Қатор ораларининг кенглиги тўғрисида шу вақтгача баҳс қилиб келинмоқда. Бир схемани ҳимоя қилган ҳолда, бошқа схемаларни рад этаётган кишилар ҳақли бўлмасалар керак. Ахир, кўп нарса конкрет шароитларга — тупроқнинг унумдорлигига, даланинг рельефига, сув билан таъминланганлигига, гербицидлар миқдорига боғлиқ-ку. Бирмунча ўзгариш киритилганидан кейин, хилма-хил қатор ораларида — 60 сантиметрдан тортиб 90 сантиметргача бўлган қатор ораларида ишлай оладиган машиналарни яратиш керак. Техника жиҳатидан бу ишни бемалол уддалаш мумкин. Бундай машиналарнинг конструкциясини тайёрлаш ва уларни ишлатиш соҳасида етарли тажрибамиз бор.

Бу—ҳосилдорликни янада ўстириш ва меҳнат сарфини камайтириш резервидир. Кенг қаторли қилиб экишнинг технология карталари тайёрланди. Бу карталарга мувофиқ, бир центнер пахта олиш учун 4-5 одам-соати вақт сарфланади.

Конкрет шароитлар имкон берган жойларда кенг қатор ораларига ўтишдан бошқача нафлар борлигини ҳам кўрамиз. Бу тадбирни амалга оширганда, суғориладиган эгатларнинг узунлиги қисқаради, намдан яхши фойдаланилади, иш суръати жадаллашади. Кенг қатор оралари учун керакли машиналарнинг бир қанчаси ҳозир синаб кўрилмоқда.

— Демак, энди гап уларни жорий этишда қолган экан-да?

— Бизда бу соҳада ҳали камчиликлар кўп. Баъзан шундай ҳоллар ҳам рўй беради. Институт тема бўйича ўз ишини тамомлаб, амалга ошириш учун ўз хулосаларини тақдим этади, лекин бирон натижага эришилмайди. Масалан, Ўрта Осиё мелиорация ва электрлаштириш институти қилган ишларининг бир қисми юзасидан ҳисобот тайёрлади, семинар ўтказди, плакат чиқарди, мақолалар эълон қилди, лекин олимларнинг фойдали маслаҳатлари қоғозда ёзилганича қолиб кетди. Илмий ташкилотлар ва хўжалик ташкилотлари учун зарур бўлган фан ютуқларини жорий қилиш планларини биргаликда ишлаб чиқиш, уларни татбиқ этиш чораларини кўриш учун маблағ ажратишни кўзда тутиш керак.

— Тадқиқот ишларини координациялашни яхшилаш учун, пахтакор республикалардаги олимлар, конструкторлар, машинасозлар ўртасида алоқани мустаҳкамлаш учун қандай чоралар кўрилмоқда?

— Биз тадқиқот ишларини координациялашнинг янги плани тўғрисида гапириб ўтдик. Бу план бир қанча жуда муҳим масалаларни ҳал этишни кўзда тутади. Илмий ташкилотлар заводлардаги конструкторлик бюроларига, синаш станцияларига доим ёрдам бериб туришлари керак. Шу билан бирга, техникани тараққий эттириш юзасидан узоқ даврга мўлжалланган илмий ишларни ҳам қилиб қўйиш лозим.

Бизнинг янги планимиз турли ташкилотларнинг куч-ғайратини яқиндан бирлаштириш, параллелизмни йўқотиш имконини беради. Республикалараро кенгаш тадқиқот ишларининг борилиши тўғрисида институтлар ва конструкторлик бюроларига ахборот бериш билан бирга, айрим проблемаларни ҳам уларга тавсия этади.

Кенгашнинг составида етти секция бор. Бу секциялар совет пахтачилиги ҳамма зоналарининг эҳтиёжларини эътиборга олиб, иш олиб борадилар.

Кенгашнинг навбатдаги мажлислари 1966 йил март ойида Душанбада ва сўнгра куз фаслида Ашхободда ўтказилади.

Тиллаой Омонова Иштихон районидаги «Иттифоқ» колхозининг пешқадам теримчиларидан ҳисобланади. У мавсумда 15 тонна «оқ олтин» териш ҳақида сўз берган. Ҳар куни хирмонга 180 килограммдан сифатли пахта териб тўкяпти. Суратда: ўртоқ Т. Омонова.

А. Кузьменко фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ПЕШҚАДАМ МОНТАЖЧИЛАР

Тошкент ГРЭСи қурилиш майдонида бўлсангиз, турли касб эгаларининг мардонавор меҳнат қилаётганлигини кўриб қалбдан қувонасиз. Улар даврасида комсомол аъзоси Геннадий Гряхлов ҳам бор. У иш вақтининг бир дақиқасини ҳам зое кетказмай, кундан-кунга самарали меҳнат қилмоқда.

Бригада тўртинчи блок қурилишини муддатидан илгари битказиш мусобақасининг олдинги сафида бормоқда. Блокнинг козон қисмидаги асосий ишлар қўлдан чиқарилди.

Е. Некрасов ҳам Г. Гряхлов бошлиқ монтажчилар бригадаси аъзоларидан орқада қолаётгани йўқ. У ҳар бир ишга ижодий ёндошадиган монтажчи. Қисқа вақт ичида ўнга яқин рационализаторлик таклифларини ишлаб чиқди ва жорий этди. Бу таклифлар монтажлаш жараёнларини тезлаштириш, сифатини яхшилашга ёрдам бермоқда.

Тошкент ГРЭСининг учта блоки ишлаб турибди. Корхонанинг қуввати 450 минг киловаттга етган. Қурувчилар станциянинг ишлаб чиқариш қувватини шу йилнинг ўзида 600 минг киловаттга етказишга бел боғлашган. Қурувчилар ва монтажчилар олинган мажбуриятни бажариш учун мусобақани кучайтириб юбордилар.

Р. АКРОМОВ.

Пахта далаларида

АНДИЖОН. Задарёдаги «Восток» совхозининг Т. Дўстматов, Э. Темиров, М. Содиков каби механик-ҳайдовчилари «пўлат этак»лардан кунига 3-4 тоннадан «оқ олтин» тўкиб, катта хирмонга барака киритмоқдалар. Совхоз ҳар куни йиллик планнинг 4,5-5 процентли миқдорида пахта тайёрлаяпти.

Н. Нарзуллаев.

●

СУРХОНДАРЁ. Улуғберди Тиловов бошлиқ бригада Шеробод районидаги «Партия XXII съезди» колхозида биринчи бўлиб давлатга пахта сотиш планини бажарган эди. Бригада аъзолари 68 тонна ўрнига 70 тонна «оқ олтин» топшириб, зиммаларига олган қўшимча мажбуриятларини ҳам уддалаб қўйишди. Мавсумда 12 тоннадан пахта теришга сўз берган М. Жўраева, А. Отамуродова, Р. Ҳомидовалар нормани 2-3 ҳисса ошириб бажармоқдалар.

Н. Худоёров.

СУДРАЛАЁТГАНЛАР КИМ?

Шу кунларда «Риштон» совхозининг «Дўтир» ва «Қайрағоч» бўлимларида бўлган киши икки хил манзарага дуч келади. «Қайрағоч» бўлимида ҳамма пахта йиғим-теримига тўла жалб қилинган. 11 та терим машинаси гуруллаб ишлаб турибди. Бўлим механизаторлари 350 гектар майдондаги ҳосилни териб бериш ҳақидаги ваъдаларининг устидан чиқиш учун кун сайин суръатга-суръат қўшишмоқда.

Теримчилар ҳам бугун кечагидан, эртага эса бугунгидан кўпроқ пахта теришга, тезроқ маррага етишга интиляптилар. Э. Қўшмақова, С. Юсупова, М. Мустафоева каби кўпминг килограммчилар ҳар куни хирмонга 200-210 килограммдан пахта териб тўкишмоқда.

Лекин қўшни «Дўтир» бўлимида бунинг бутунлай тескариси бўляпти. Бу ерда машина терими барбод бўлмоқда. Бўлимда 560 гектар пахта майдони бор. Унинг 250 гектаридаги ҳосил машиналарда териб олиниши керак. Кўпчилик карталарда дефолиация сифатсиз ва юзаки ўтказилгани сабабли ғўзанинг барги тўкилмаяпти. Кўсакларнинг кўпчилик қисми очилган. Машиналар эса ишлолмаяпти. Бунинг устига пайкалларда бегона ўт кўп. Ғўзанинг барги тўкилганда ҳам у машиналарнинг унумли ишлашига тўсиқ бўлади.

Бўлимнинг Камолжон Исоқов бошлиқ бригадасида ҳосили машинада териладиган майдонда дефолиация номигагина ўтказилди. Оқибатда барг тўкилмади. Машиналар эса пайкалга киролмай турибди. Механизаторлар диққат, ишчилар хижолат. 19 сентябрь куни Мелибой Тиркашев ва Даврон Пўлатовлар машиналарини ишга солиб, пахта териб кўришди. Аммо икки агрегат билан кечгача зўрға 1.5 тонна пахта теришди. Бунинг устига машинада терилган пахтанинг сифати кўнгилдагидек бўлмади. Қўл терими билан эса унумни ҳам, суръатни ҳам ошириб бўлмаяпти.

Шу сабабли бўлим пахта териш ва тайёрлашда совхоз бўлимлари орасида кейинги ўринлардан бирида келмоқда. Бу ҳол унинг бошлиғи Хасанбой Мақсудов ва агрономи Тожбали Эгамовларни ташвишга солмаяпти.

Э. РАХМОНЗОДА, М. ШАРИПОВ.
Куйбишев райони.

Суратинг...

ҲИКОЯ

Асқар тол кўчадан икки марта ўтди-ю, Саодатхоннинг тинчини бузди қўйди.

Асқар дарозгина, қорачадан келган йигит. Эгнида пагони олиб ташланган гимнастерка, юлдуз тамға босилган тугмалари қуёш шуъласида ялтирайди, бошида Қўқон дўппи, белини таранг тортиб турган энлик камар устидан четига попопдан гул босилган сариқ атлас қийиқча боғлаб олган, оёғидаги кирза этиги ярақ-юруқ қилади. Атрофга қарамайди. Унингча, у эмас, бошқалар унга суқ билан қараши, ҳавас билан боқиши керак.

Саодатхон у кўздан йўқолиб кетгунча қирқ кокил сочларининг учига қўшиб ўрилган пахта пилтани бармоғига ўраб ўйнаганча, орқасидан қараб қолади.

Ҳар куни шундай. Ҳаммаси ҳам майли-я, унинг жилла бўлмаса бир нигоҳ ташламагани Саодатхон кўнглини ўкситиб, бағри-дилини эзиб юборди. Унинг назарида Асқарнинг кирза этиги кўчани эмас, Саодатхон қалбини ғарч-ғурч эзиб кетарди.

Саодатхон ўзини товоқдек юмалоқ ойнага солиб кўрди: Қадди-қомати келишган, чиройликкина. «бир қизда ҳусн бўлса шунчалик бўлади-да,— деб қўйди. Ундай бўлса, нега у қиё боқмайди?» Саодатхоннинг хўрлиги келди. «Сенга ҳали шундай қиз хор бўлдими. Шошмайтур, бир адабингни бериб қўяй», деди.

Саодатхон аскар болани бир боплламоқчи бўлди. Тўғри гузарга тушиб, кафтдек сурат олдириб қайтди.

Саодатхон ойна қаршисига ўтириб олиб, бир расмга, бир ойнага қаради. Худди ўзи. Расмда нималардир етишмаётгандек туюлди. Нима, нима етишмаяпти? «Ўйлайди. Билолмайди. Ниҳоят: ҳа, айтганча», дея ўрнидан турди-ю жавонни қидира бошлади. Аллақайси шиша банкасининг ичидан у пахта байрамидан бу пахта байрамида бир марта ишлатиладиган, коп-қора қилиб куйдирилган бодом мағзини қўлига олди. Уни авайлаб лабига тенказиб, учини хўллади.

Расмни кафтига қўйди. Чап ёноғига хол қўйиб кўрди, бўлмади. Ўнг ёноғига қўйди, яна бўлмади. Енги билан артиб холни ўчирди. Пешонасига, икки қоши ўртасига қинди қизларникига ўхшатиб хол қўйган эди, бирам ярашдики, бирам ярашдики—асти қўяверасиз.

Саодатхон расмни олиб, кўчага чиққан эди, узоқдан Асқарнинг қораси кўринди. У расмни кўчанинг ўртасига туширган киши бўлиб, ўзи уйга кириб, деразадан кузатди.

Асқар мағрур қадам ташлаб келарди. Ҳамон кирза этигининг ярақ-юруғи кўзни олай, ғарч-ғурчи эса қулоқни тешай дейди. Асқар Саодатхонлар эшигининг рўпарасига келганда, тўхтади. Энгашиб суратни олди. Атрофга қаради. Ҳеч ким кўринмайди.

Асқар тол кўчадан энди тез-тез қатнайдиган бўлиб қолди. У ҳар кунни опасини кўриш баҳона қўшни колхозга боради. Тол кўчадан ўтади. Бир кўнгли, поччамга кўрсатиб кимлигини билай деди. Иймандн. Очиқроғи, поччасидан уялди. Дардини ичига ютиб юраверди. Энди унда аввалги тўдайиш йўқ. Этигининг овози ҳам ичига тушиб кетган. Кўчадан ўтгунча ола-зарак бўлиб атрофга боқади, қадами бежо, кўзлари шокосасидан чиқиб, кимнидир ахтаради.

Саодатхон деразадан мўралаб, пиқпиқ кулади. «Бопладимми?» дейди.

Юрак гавдага қарамас экан. Асқар бунга иқрор бўлди. Бўлмаса шундай гавда билан муштдек келадиган юракнинг пўкиллашига қулоқ солиб, эртаю-кеч тол кўчада сарсон бўлармиди?

Асқар гузарда суратчига учради. Ундан кафтдек суратни катта қилиб беришни илтимос қилди.

Портрет икки кун деганда тайёр бўлди. У суратни ўз хонасининг тўрига осди. Расм унга қараб: «Мени тополмадингми?» дея истеҳзоли кулиб боқарди. Асқар унинг рўпарасига, пойгакка чордона қуриб ўтириб, обдан унга термилди. Бир портретга, бир кафтдек суратга қарайди. Гўё шу гопда унинг бутун борлиғи — бойлиги ҳам, бахти ҳам ана шу икки суратдан иборат эди.

У расмга термилиб ўтириб, нималандир чўчиб тушгандек сакраб турди. Деворидан портретни туширди. Газетага ўраб, яна гузарга йўл олди.

— Э биродар,— деди у суратчини кўриш билан — бунинг холини тушириб қўйибсиз-ку.

Суратчи жавоб ўрнига мийиғида кулиб қўйди. Қўлига тошқалам олиб, йўқолган холни топиб, жойига қўйди.

Асқар портретни яна тўрга илди. Ўзи эса унинг пойига бош уриб, кўкрагини захга бериб ётиб олди. Бир кун ўтди. Ўн кун ўтди. Асқар ўша ҳолатда ёта берди.

Ўғлининг чеҳраси заъфарон тортаётганини кўрган Вазира хола ташвишланиб қолди. «Касал бўлдингми?» деса, индамайди. «Қаеринг оғрийди?» деса, индамайди.

Хонага катта тоғаси кирганда, Асқар зўрға ўрнидан туриб, салом берди.

— Эҳа, жигардан урибди-да,— деди расмга кўз қисиб тоғаси.

Асқар унга: «Жигардан эмас, юракдан денг», демоқчи эди-ю, андишага бориб индамади.

Бир пасда ҳовлини қариндош-уруғлар босиб кетди.

Гап очиқчасига кўчди. Ҳамма бирбир Асқарни таърифлади. У ёқ-бу ёқдан гапиришди. Сўнг гап «бир бошда бир ўйланиш бор»га келиб тўхтади.

Асқар уялганидан қулоқларигача қизариб кетди. Бошини қуйи солиб ўтира берди. Кампирлар: «Ҳа, бу нима дерди. Биз нима десак — шу-да», — дейишиб, ҳали у қизни, ҳали бу қизни мақтаб кетишди. Ким совчига боради, аввал кимникига, мабодо йўқ деса яна кимникига киришади — ҳаммасини аниқлашди. Асқарнинг юраги негадир «шув» этиб орқага тортиб кетди.

Шунда тоғаси: — Ана у, расмдаги ким, Асқар?— деб қолди. Асқар: — Билмайман, — деса.—Уялма, айтавер, — деди у.

— Жуда уидоқ эмас, Асқарнинг ҳам кўз тагига олиб қўйгани бор.

Асқар нима дейишини билмай қолди. Тоғасининг имоси билан қайси бир чаққон нариги уйга кириб, расмни олиб чиқди.

— Расмини бердими, иш пишибди, — деб қолди опаси.

Асқар бор гапни айтишга мажбур бўлди.

Боядан бери гапга аралашмай ўтирган поччаси:

— Ҳали ўзим танимайман денг? Баракалла сизга. Бу қўшни «Равнақ» колхози раисининг қизи.— деди расмни қўлига олиб.— Ўзи яхши, иболи қиз. Бутун районга донг таратган механизатор. Қиз билан таниш бўлмасангиз, отасининг розилик бериши қийинов...

— Қизи борнинг...

— Хечкиси йўқ. Совчи юборавериmиз. Асқарнинг армони қолмасин. У бўлмаса, кейин бошқасига ҳаракат қилаверамиз,— маслаҳат берди тоғаси.

Асқарнинг поччаси айтгандек бўлиб чиқди. Онаси эшикдан йиғлаб оппоқ дока рўполининг учини хўл қилиб кирди.

— Шундек ўғлим бор деб, совчиликка борсам, йўқ дейди. Бунга бермаса, кимга беради уни?— дерди ўпкаси тўлиб у.

Асқар ҳам ғалати бўлиб кетди. Хо-ни-монидан айрилгандек бўшашди, олам кўзига қоронғи кўринди.

Раис: «биринчидан, ўғлингиз аскарликдан яқинда қайтибди, ҳали бир пақирлик иш қилганича йўқ, иккинчидан, бошқа колхоздан экан, мен фақат қизим эмас, кўзга кўриниб турган механизаторимдан айрилмоқчи эмасман, учинчидан, қизим уни танимайди ҳам, севмайди ҳам»,—деб розилик бермабди.

Ашинмат ака одатдагидек эшикдан баланд товуш билан чақириб кирди.

— Асқарполвон, ҳали ҳам уйда ўтирибсанми?

Ашинмат ана шу колхознинг раиси, ҳамма гапдан хабардор. Вазира холанинг дардини тинглаб, «ўзим чорасини кўраман» деб келган.

— Менга қара. Асқарполвон. Кел йигитчасига, йўқ, яхшиси ота-бола бўлиб гаплашайлик. Уйда тумшайиб ўтирган билан муддаога етаман деб ўйлайсанми?

Асқар «қулоғим сизда», дегандек индамай ўтираверди.

— Илгари трактор, аскарликда танк ҳайдагансан. Колхозга чиқ, ўзингга ўхшаган йигитлардан бригада тузиб бераман. Хоҳла шу ерда ишла, хоҳла Боғародаги ерни ўзлаштир. Кейин, ўзимизнинг колхозда ҳам яхши қизлар кўп. Танлаганингни олиб бераман. Нима дейсан?— Асқар ҳеч нарса демади. Раис чойни каридан-бери ичиб, кетишга отланди. Асқар уни йўлакача кузатиб қўйди. Хайрлашиш учун раисга қўл узатар экан:

— Боғарога бўлса, майли,— деди.

— Йигит деган бундай бўпти. — раис отга қамчи тортиб, жадаллаб кетди.

Ашинмат ака бошлиқ колхознинг Боғарони ўзлаштириши бутун районга шов-шув бўлди. «Равнақ» колхозидагилар ҳам: «Бизнинг нимамиз кам улардан?» деб, правлениени йиғиб маслаҳат солишди.

«Равнақ» колхозининг раиси Ашинмат акани учратиб:

— Қўшнинг яхши бўлса, ўргангганинг яхшилик бўлади. Сиздан ибрат олиб биз ҳам Боғарога одам юбордик,— деб қолди.

— Кимни юбординглар?— сўради Ашинмат ака.

— Кимни бўларди, Саодатхонни-да.

— Ундай бўлса шу ёз ўтиб, кузакка тўй бошлар эканмиз-да. — Ашинмат ака мўйловини бураб, кулди.— Болани хурсанд қилиб, суюнчисини олай,— деганча отга қамчи бостириб кетди.

Саодатхоннинг дадаси ҳеч гапга тушунмай, елкасини қисганча аграйиб қолаверди.

Асқар қуёш барқашдек қизариб уфққа бош қўйганда тракторни оёққа қўйди. Муздек сувда ювиниб, бир дам хордиқ чиқарди-ю, ер ҳайдашга киришди. Қош қорайгач, фонарларни ёқиб ишлайверди.

Қулоғига аллақаердан:

— Ҳормант!—деган товуш эшитилди.

Асқар жавоб бериш учун қараган эди, тили сўзга бормай, аграйиб қолди. Қаршисида расмдаги қизнинг худди ўзгинаси турарди.

Қиз кетди. Асқарнинг қўли ишга бормади. Чайлага борди. Ухламади. Яна хаёлини расм банд этди. Саҳар туриб далага отланди. Асқарнинг йўлини яна ҳалиги қиз кесиб чиқди. Улар эски танишдек кўришишди. У ҳам Боғарога келган экан. Қўшни колхозда ишларкан. Улар тез орада бир-бирига мададкор бўлиб қолишди.

Асқар негадир унга доимо разм солиб қарайди.

— Нега ҳадеб менга тикилаверасиз?— дейди қиз. Шундай дейди-ю, пиқ-пиқ кулиб қўяди.

— Кимгадир ўхшатяпман.

— Кимга?—сўрайди қиз кўзларини айёрона қисиб.

Асқар жавоб бера олмайди. Пинҳона уни ёнидаги расмга солиштириб кўради. «Тавба, худди ўзгинаси. Фақат манглайида холи йўқ».

Қизнинг нимасидир Асқарни сеҳрлаб қўйди. Асқар усиз, уни ўйламай туролмайдиган бўлиб қолди. Қайси бирини севса экан, холдорнними ё холсизнними?

Асқар охири бир қарорга келди. «Холи бўлмаса ҳам майли», деб тугиб қўйди кўнглига Асқар.

Ғани РАСУЛЕВ.

ЯНГИ КИТОБЛАР

«ЎЗБЕКИСТОН» нашриёти қуйидаги китобларни босиб чиқарди:

ЎЗБЕКИСТОН ССР (Иқтисодий-географик очерклар). Бу китоб кенг китобхонлар оммасини Ўзбекистон ССРнинг табиати, аҳолиси ва хўжалиги билан таништиради. 480 бет, тиражи 10.000, баҳоси 1 сўм 43 тийин.

Саъдулла Кароматов. Тоғлар табассуми. Бу китобда Чорвоқ ГЭСини қураётган замон Фарҳодлари ва Ширинлари меҳнати, интилиши мадҳ этилади. 128 бет, тиражи 3.000, баҳоси 12 тийин.

Йигирма йилдан кейинги дунё. Бу китоб Новости матбуот агентлигининг дунёдаги 51 мамлакатга юборган саволларига олинган жавоблар асосида яратилган. Анкетадаги асосий савол: «Сиз дунёни ва ўз мамлакатингизни 20 йилдан кейин қай аҳволда тасаввур қиласиз?» деган саволдан иборат. 208 бет, тиражи 10.000, баҳоси 36 тийин.

«ЁШ ГВАРДИЯ» нашриёти қуйидаги китобни нашрдан чиқарди:

Марк Твен. ЖАННА д'АРК. Роман. 432 бет, тиражи 10.000, баҳоси 89 тийин.

Солдат мактублари

Редакцияга ҳар куни Совет Армияси сафида ўз бурчини адо этаётган ўзбекистонлик йигитлардан кўплаб хатлар келмоқда. Қуйида ушбу хатларнинг айримларини ўқийсиз.

ЮКСАК УНВОН

Хоразмлик Бўтам Тўлиевнинг номини бўлинмамизда ҳурмат билан тилга оладилар. У ўзининг меҳнатсеварлиги, интизомлилиги билан кўпчиликнинг олқишига сазовор бўляпти. Оддий солдат Б. Тўлиев ҳарбий билим ва техникани пухта эгаллаш билан бирга, меҳнатда сафдошларига намуна бўляпти. У бошлиқ ҳарбий қурувчилар бригадаси ишлаб чиқаришда юқори кўрсаткичларга эришаётир. Яқинда бригадани моҳирлик билан бошқараётган Бўтам Тўлиевга ефрейтор унвони берилди. Бу уни меҳнатда ва ҳарбий хизматда янги муваффақиятларга илҳомлантириб юборди.

Шу кунларда бригада аъзолари кунлик топшириқларини 110-135 процентга етказиб адо этмоқдалар.

Б. РАИМОВ,
оддий солдат.

ХИРМОНГА БАРАКА

Республикамиз пахта далаларида пахта йиғим-теримининг қизғин тус олаётгани бўлинмамизда хизмат қилаётган ўзбекистонлик йигитларни чексиз қувонтирмоқда. Лафзи ҳалол пахтакорларимиз бу йил ҳам мўл-кўл пахта хирмони яратиб она-Ватанга 3 миллион 650 минг тонна «оқ олтин» ҳадя қилишларига ишончимиз комил.

Улкан хирмон ишқида сидқидилдан меҳнат қилаётган азамат пахтакорлар, механизаторларга меҳнатда янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

Сизларга зафар ёр бўлсин! Хирмонингизга барака, азиз пахтакорлар!

Солдатлар номидан:
Ғ. Раҳмонов, Р. Мирзаев,
ефрейторлар.
Б. Назаров, Т. Темиров,
оддий солдатлар.

* * *

Шунингдек, оддий солдатлардан Б. Умаров, А. Аҳмадалиев, Ш. Даминов, Т. Абдуқодиров, Ф. Абдусаматов, сержант И. Жумаев, ефрейтор Г. Шерғозиев ва бошқа ўртоқларнинг редакцияга йўллаган мактубларида Ватанимиз посбонлари ҳаёти ҳикоя қилинади.

ЖАҲОН ШУ ҲАФТАДА

ХАЛҚАРО ОБЗОР

ЧЕТ ЭЛ ХРОНИКАСИ

● ДЕҲЛИ. Совет сейсмик кемаси «Академик Архангельский» Ҳиндистоннинг шарқий соҳилларида ўтказган дастлабки тадқиқотларнинг натижалари мамлакатнинг шу районида сув остида катта нефть конлари топилади, деб умид қилишга имкон бермоқда.

Кемада иш олиб борган бир группа совет мутахассислари Ҳиндистоннинг Мадрас шаҳридан Полк бўғозигача бўлган қарийб 500 километрлик соҳил бўйида тадқиқотлар ўтказиш программасини бажариб бўлди.

● НЬЮ-ЙОРК. Чомбе ҳукумати Конго халқининг миллий озодлик ҳаракатини бостиришда ҳали ҳам ёлланган оқ танли бандитларга таянмоқда.

Юнайтед пресс интернейшнл агентлиги мухбирининг Леопольдвилдан берган хабарига қараганда, полковник Хор раҳбарлигидаги ёлланма отрядлар мамлакат шарқига юборилган.

Улар 25 сентябрдан бошлаб қўзғолончилар қўлидаги Физи ва Барака шаҳарларига (Танганьика кўли бўйида) «кенг ҳужум» олиб бормоқдалар. Қўзғолончилар «қаттиқ қаршилик кўрсатмоқда».

Ёлланма отрядларнинг ҳужумига Америка самолётлари кўмаклашмоқда.

● ДОРИССАЛОМ. Мозамбикда қуролли кураш бошланганига бир йил тўлганлиги муносабати билан бу ерда оммавий митинг бўлиб ўтди.

Мозамбик озодлик фронтининг (Фрелимо) қароргоҳи ташкил этган шу митингда сўзга чиққанлар «ҳар бир хабашни ўлдир» деган шиор остида ҳаракат қилаётган португалиялик мустамлакачиларни ва Африка халқининг озодлик ҳаракатини бўғишга интилаётган Португалияга мадад бераётганларнинг ҳаммасини якдиллик билан қораладилар.

Фрелимо раиси Эдуардо Мондлане сўзга чиқиб айтдики, мамлакат районларининг бир қисмини озодлик учун курашувчилар ҳозир тўла равишда контроль қилиб турибдилар. Кўприклар ва йўлларнинг катта қисми ҳам шуларнинг қўлида.

Озодлик учун курашувчилар ўрмонларда яширинмай иш олиб борадиган вақт яқин орада келади. Мозамбик халқи ҳар қандай бўлса ҳам енгиб чиқади ва португалиялик мустамлакачиларни ўз мамлакатидан ҳайдаб юборади, деди пировардида Мондлане.

● ЛОНДОН. Англиянинг Адандаги ва Жанубий Арабистон протекторатидаги олий комиссари Ричард Тэрнбулл Адан ҳукуматининг министрларини истеъфога чиқариб юборди, қонун чиқарувчи кенгашни тарқатди ва бутун ҳокимиятни ўз қўлига олди.

Хавфсизликни таъминлаш чораси тариқасида, дейилади Рейтер агентлигининг хабарида, Аданда комендантлик соати эълон қилинди. (ТАСС).

ТЎП ОВОЗЛАРИ ЎЧДИ

Ҳиндистон ва Покистон қўшинлари уруш ҳаракатларини тўхтатиш тўғрисида 22 сентябрь кечқурун Деҳли ва Равалпиндидан буйруқ олишди. Эртаси кун саҳар пайтида Ҳиндистон — Покистон фронтида жимжитлик ҳукм сура бошлади.

Тинчликсевар кучларнинг, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ва Совет Иттифоқининг зўр бериб қилган ҳаракатлари натижасида икки қўшни мамлакатнинг қон тўкишни тўхтатиш тўғрисида бир қарорга келиши мумкин бўлди.

Кашмир масаласида Ҳиндистон билан Покистон ўртасида чиққан можаро Жанубий Осиёда хатарли вазиятни вужудга келтирган эди. Ҳиндистон — Покистон чегарасида рўй берган ва бир ярим ой давом этган уруш ҳаракатларининг бошланиш сабабларига қандай баҳо берилишидан қатъи назар, уруш ҳаракатларининг тобора кенг тус олишидан империализм ва реакция кучларигина, озодликка чиққан мамлакатларни яна мустамлакачилик асорати гирдобига ташлашга интилаётган кучларгина наф кўрган бўлур эди. Бу можаро Америка империалистлари учун айни муддао бўлганлиги тасодифий бир ҳол эмас. Америка империалистлари Кашмирдаги вазиятнинг кескинлашувидан Америка Қўшма Штатларининг Вьетнамдаги агрессиясидан халқларнинг эътиборини четга тортиш учун фойдаланишга уриндилар. Қутқу солиб, Ҳиндистон — Покистон можаросини янада авж олдиришга ундаган кучлар ҳам топилиб қолди.

Бу можаро Ҳиндистон ва Покистоннинг жуда катта ҳарбий қўшилмаларини ўз гирдобига тортди, кўп қурбон берилишига сабаб бўлди. Масалан, Ҳиндистон мудофаа министрлигининг маълумотларига кўра, 19 сентябрь ярим кечагача давом этган жанглар вақтида ҳар икки томондан беш мингдан ортиқ киши ҳалок бўлган.

Бундай шароитда можаро рўй берган район яқинида жойлашган кўп мамлакатларнинг ҳукуматларигина эмас, балки бошқа қитъалардаги мамлакатларнинг ҳукуматлари ҳам ғоят ташвишга тушиб қолдилар ва Деҳли ҳамда Равалпиндига мурожаат қилишиб, уларни қуролли тўқнишларни тўхтатишга ҳамда можарони тинч йўл билан бартараф қилишга чақирдилар. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бош секретари У Тан Ҳиндистон ва Покистонга борди. Хавфсизлик Кенгаши бирнеча мажлис ўтказиб, Ҳиндистон — Покистон чегарасидаги кескин вазиятни муҳокама қилди. Хавфсизлик Кенгаши 20 сентябрда резолюция қабул қилди. Бу резолюция ҳар иккала мамлакатдан уруш ҳаракатларини тўхтатишни талаб қилди. Дипломатия йўли билан қизғин музокаралар олиб борилгандан кейин Ҳиндистон бош министри Шастри ва Покистон президенти Айюбхон ўт очишни тўхтатишга рози эканликларини бош секретарь У Танга хабар қилдилар.

Совет Иттифоқи Ҳиндистон — Покистон можаросини тинч йўл билан бартараф қилмоқ учун кўп куч сарф қилди. Совет Иттифоқи энг бошданоқ изчил, принципиал йўл тутди. Маълумки, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 17 сентябрда бош министр Шастри ва президент Айюбхонга мактуб билан мурожаат қилиб, холис хизмат кўрсатишга тайёр эканлигини маълум қилди. Бизнинг позициямиз Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги чегараларда тезликда тинчлик ўрнатишга астойдил ёрдам бериш руҳи билан суғорилган эди.

Совет ҳукумати шу мақсадда бизнинг территориямизда учрашишни таклиф этди. Бу учрашувда бевосита гаплашиб олмоқ учун Ҳиндистон бош министри ва Покистон президенти иштирок қилиши мумкин бўлур эди.

Жаҳон жамоатчилигининг кенг доиралари, шу жумладан, Ҳиндистон ва Покистон жамоатчилигининг кенг доиралари Совет ҳукуматининг ташаббусини Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги қуролли можарони тезликда бартараф қилишдан СССРнинг астойдил манфаатдорлигини кўрсатувчи далил, деб ҳисобладилар. Ўт очиш тўхтатилган ҳозирги пайтда чет эллардаги кўп газеталар Совет Иттифоқининг куч-ғайрати туфайли ҳам, уруш барҳам топди, деб таъкидламоқдалар. Рейтер агентлигининг хабар беришича, Покистоннинг расмий доиралари А. Н. Косигиннинг мактубига «жуда муҳим мактуб», деб баҳо берганлар. Ҳиндистонда чиқадиган «Пэтриот» газетаси қуйидагиларни ёзади: Совет Иттифоқининг зўр бериб қилган ҳаракати можаронинг тўхтатилишига катта ёрдам берди. Газета Совет Иттифоқини тинчлик учун курашчи ва Африка ҳамда Осиё мамлакатларининг бирдамлиги учун курашчи, деб атамоқда.

Ўт очиш тўхтатилган бўлса ҳам, можарони вужудга келтирган сабаблар ҳали йўқотилган эмас. Барча тинчликсевар кучларнинг фикрича, ҳозирги пайтда бир жойга тўпланиб музокаралар ўтказиш ва можарони бартараф қилиш муҳимдир. Осиёдаги ҳар иккала йирик мамлакатнинг туб манфаатлари, халқаро хавфсизлик манфаатлари бу можаронинг узил-кесил бартараф қилинишини ва Ҳиндистон — Покистон чегарасида мустаҳкам тинчлик қарор топишини қаттиқ талаб этмоқда.

...ЭСКИ ТОС

Ўтган якшанба куни Ғарбий Германияда бундестаг сайловлари ўтказилди. Аммо, бу сайловлар натижасида аҳвол ўзгармади. Сайловларда 32 миллиондан ортиқ сайловчи иштирок қилди. Христиан-демократик союз ва унинг Бавария филиали — христиан-социал союз овозларнинг 47,6 процентини ва бундестагдаги ўринларнинг 245 тасини, оппозициячи социал-демократик партия овозларнинг 39,4 процентини ва депутатлик мандатларининг 202 тасини ва, ниҳоят эркин-демократик партия деб аталган партия овозларнинг 9,5 процентини ҳамда бундестагдаги ўринларнинг 49 тасини олди.

Бу сайловларнинг натижаларини ўтган сайловларнинг натижалари билан таққослаб кўрганимизда, Бонндаги сиёсат майдонида сиёсий кучларнинг жойланишида унча катта бўлмаган ўзгариш рўй берганлигини билиш мумкин. Христиан демократлар бирмунча кўп овоз олдилар, социал-демократлар парламентга ўтказилган аввалги сайлов вақтидагига нисбатан 3 процент кўп овоз олдилар. Аммо, гап парламентдан қанча ўрин олинганлиги устида бормаётир. Бундестаг сайловлари, аввало шуни кўрсатдики, Ғарбий Германиядаги сайловчилар ўз номзодларини кўрсатиш учун ҳақиқий имкониятдан маҳрум этилган эди. Ҳукмрон клерикал партиялар сайлов кампаниясида реваншчилик ва милитаризм, иккинчи жаҳон урушининг якунларини ревизия қилиш, бундесверни ядро қуроли билан қуроллантириш шиорлари остида қатнашдилар.

Сайлов вақтида Аденауэр-Эрхард партиясидан ғолиб чиқишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган социал-демократларнинг раҳбарлари клерикалларнинг реваншчилик шиорларидан, ҳатто ташқи жиҳатдан ҳам кам фарқ қилган программани илгари сурдилар. Шу сабабли, Бонн матбуоти «барча партиялар бир хил либосни кийган эдилар», деб заҳарханда билан ёзганлиги бежиз эмас. «Крист унд вельт» журнали эса бу фикрни қуйидагича таъбирлаб берди: «Бирбири билан рақобат қилган асосий партиялар иккита сичқондек бир-бирига ўхшайдилар».

Шундай қилиб, Ғарбий Германиядаги сайловчилар христиан демократларнинг платформасини социал-демократ раҳбарларнинг оппортунистик позициясидан фарқ қила олмадилар ва традицияга мувофиқ, христиан-демократларнинг иккинчи нусхасидан уларнинг ўзини афзал кўрдилар. Германия социал-демократик партияси ишчилар синфининг ишига хиёнат қилганлиги учун, монополиялар ва ҳарбийлар олдида хушомадгўйлик қилганлиги учун мағлубиятга учраб, катта хун тўлади. «Социал-демократлар, — деб ёзади «Генераль анцейгер» газетаси, — процент эътибори билан ютдилар, лекин сиёсий жиҳатдан ютқаздилар. Улар яна тўрт йил мобайнида оппозициячилик ролини бажариш билан қаноат қилсалар керак». Германия социал-демократик партиясининг раҳбари Вилли Брандт юқори мансабни эгаллаш умидидан маҳрум бўлиб, ана шу лавозимга ўз номзодини кўрсатишдан воз кечди.

Ҳокимиятни ўз қўлида сақлаб қолган христиан-демократлар партияси бундан буён ҳам милитаристлик-реваншчилик йўлини амалга ошириш ниятидадир. Бу сафар ҳам канцлер лавозимига кўрсатилган Людвиг Эрхард овоз бериш якунлари тўпланганидан кейин сўзлаган биринчи нутқидаёқ «аввалги сиёсатни давом эттириш тўғрисида аниқ топшириқ берилди», деди ва «биз бунга тайёрмиз», деб таъкидлади. Шундай қилиб, Ғарбий Германия давлати аввалги йўлдан бормоқда. Бу эса Европада тинчлик ишини жиддий хавф остида қолдиради.

РОДЕЗИЯ МОЖАРОСИ

Бундан бир неча кун муқаддам Лиссабонда жаноб Гарри Ридмэн деган кимсани дипломатияга хос иззат-ҳурмат билан кутиб олдилар. Унинг келиши муносабати билан Португалия ташқи ишлар министрлигининг амалдорлари, Ғарбдаги бир қанча миссияларнинг бошлиқлари аэропортга тўпланишди. Англия элчихонасининг ходимларигина ана шу маросимда қатнашмадилар. Британия дипломатларининг ўз коллегасини очиқ чеҳра билан кутиб олмаганликларига сабаб нима?

Гап шундаки, салазарчилар Португалияда Гарри Ридмэнни Англиянинг Африкадаги мустамлакаси — Жанубий Родезиянинг элчиси сифатида кутиб олдилар. Лондон НАТОдаги ўз иттифоқчиси Лиссабоннинг хатти-ҳаракатидан ўзини ғазабланган, деб кўрсатмоқчи бўлади. Лиссабон Гарри Ридмэнни кутиб олиши билан давлат мустақиллигини таниди, ҳолбуки, бу давлатнинг тақдири ҳали аниқ белгиланган эмас ва бу давлат Англияга қарамдир, деган фикр Лондонда ҳукм сурмоқда.

Гарри Ридмэннинг бу сафари унча муҳим воқеа эмас. Аммо, бу воқеа Жанубий Родезия проблемаси тўғрисида бир фикрга келиш имконини беради. Жанубий Родезияда сиёсий ҳокимият оқ танли аҳолининг юқори қатламлари қўлидадир. Бу ҳокимиятнинг бошлиғи, «Родезия фронти» партиясининг раҳбари бош министр Ян Смит Жанубий Родезияда мавжуд бўлган ирқчилик режими доирасида Жанубий Родезия мустақиллигини бир томонлама эълон қилиш учун зўр бериб тайёргарлик кўрмоқда.

Жанубий Родезиядаги ирқчилар тўдаси шу йилнинг кўклам фаслида мамлакатда сохта парламент «сайловлари» ўтказди. Африканинг туб аҳолиси ҳақиқатда бу сайловларда қатнаштирилмади. Африкалик туб аҳолига қарши шафқатсиз террор шароитида оқ танли плантаторлар, корхона эгалари, жоҳил сиёсатдонлар Жанубий Родезия парламентидаги ўринларнинг кўпчилигини эгаллаб олдилар. Сайловлардан кейин кўп вақт ўтмасданоқ, Ян Смит Жанубий Родезияда Жанубий Африка Республикаси каби «оқ танлилар давлати»ни тузиш ниятида эканлигини очиқ айтди.

Англия матбуоти Жанубий Родезия яқин ҳафталар ичида бир томонлама мустақил давлат деб эълон қилинади, деган хабарни тарқатди. Ирқчилар Англиядан бу тадбирни расмий жиҳатдан маъқуллашни талаб қилмоқдалар. Лондонда чиқадиган эътиборли «Файнэншл таймс» газетаси 20 сентябрь сонида таъкидлаб ўтганидек, лейбористлар ҳукуматининг парламентда бирмунча кўпчилик ўринни олганлиги сабабли, бу ҳукуматда рўй берган қийинчиликларни эътиборга олиб, Жанубий Родезиядагилар Лондонни охирги марта ён беришга мажбур этиш учун ҳозир энг қулай пайт келди, деб ҳисобламоқдалар.

Родезиянинг ўзида Ян Смит ҳукумати ана шу режани амалга ошириш учун замин тайёрлаб қўйди. Ирқчилар африкалик аҳолининг барча сиёсий партияларини қонунга хилоф, деб эълон қилдилар ва энг актив ватанпарварлардан 10 мингдан ортиқ кишини турмага ташладилар. Миллий озодлик ҳаракатини бостириш учун кучли ҳарбий-полиция аппарати вужудга келтирилди. Жанубий Родезия ҳукмдорлари ташқи сиёсат соҳасида Салазар ва Фервурд фашист режимларининг ёрдамига таянадилар. Африкада ирқчилар янги давлатининг вужудга келтирилиши Салазар ва Фервурднинг позицияларини мустаҳкамлаган бўлур эди. Шу сабабли, Португалия Жанубий Родезиянинг тақдири тўғрисидаги масаланинг узил-кесил ҳал этилишини кутмасданоқ, у билан расмий дипломатия муносабатлари ўрнатди.

Замбия Республикасининг президенти Кеннет Каунда яқинда қуйидагиларни айтди: «Аҳвол бундан буён ҳам шу зайлда давом этадиган бўлса, Португалия, Жанубий Африка ва Жанубий Родезиянинг разил иттифоқи Африка қитъасидаги беқарор тинчликни барбод этади». Африкадаги кўпгина ёш давлатлар мустамлакачиларнинг ана шу агрессив иттифоқининг қўланса ҳидларини ҳозирнинг ўзидаёқ сезиб турибдилар. Ян Смит менинг ҳукуматим эркин ҳаракат қилиш имконига эга бўлиши биланоқ, Африкада Жанубий Родезияга душман бўлган давлатларга қарши зарур сиёсий ва иқтисодий чораларни кўради, деб таҳдид қилмоқда.

Англия Жанубий Родезиядаги аҳвол учун бевосита жавобгардир. Шу сабабли, мустақил Африка Англиядан ирқчиларни жиловлаб қўйишни ва Жанубий Родезияда кўпчиликни ташкил этган маҳаллий аҳолининг манфаатларини эътиборга олиб, бу мамлакатнинг тақдирини ҳал этишни талаб қилмоқда.

Миллатлар ҳамдўстлиги мамлакатларининг 1965 йил ёз фаслида бўлиб ўтган конференциясида Африка — Осиё давлатларининг раҳбарлари Жанубий Родезия аҳолисига умумий сайлов ҳуқуқи беришни, конституция ишлаб чиқиш учун Родезиядаги барча партияларнинг иштироки билан дарҳол конференция ўтказишни, мамлакатда полиция режимини тугатишни Буюк Британия ҳукуматидан қатъий талаб қилдилар.

Аммо, Англиядаги ҳукмрон доиралар Жанубий Родезия масаласида бирон конкрет мажбурият олишдан бўйин товламоқдалар, аслида эса ирқчиларнинг найрангларига йўл қўйиб бермоқдалар. Лондонда чиқадиган «Зимбабве» журнали яқинда қуйидагиларни ёзди: «Ҳамма аломатлар Вильсон ҳукумати Жанубий Родезия мустақиллигининг бир томонлама эълон қилинишига ва уни Британия ҳамдўстлигидан чиқаришга тайёр эканлигини кўрсатади. Англия бу билан Ян Смит ҳукуматининг келгусидаги ҳаракатлари учун жавобгарликни ўз зиммасидан соқит қилади. Англиянинг бу мамлакатдаги иқтисодий манфаатларига путур етмаса керак».

Афтидан, Лондондагилар Англиянинг Родезия масаласини ҳал этишдан ўзини четга олиши Англиянинг Африкадаги сиёсатига мадад беради, деб ўйлаётган бўлсалар керак. Ҳақиқатда эса, Буюк Британиядаги ҳукмрон доираларнинг Жанубий Родезия ирқчиларига йўл очиб бераётганликлари, уларнинг африкалик аҳолининг чинакам мустақиллик бериш тўғрисидаги қатъий талабларини қондиришни истамаётганликлари бу сиёсатни ҳалокат ёқасига келтириб қўймоқда. Африкадаги мустақил мамлакатларнинг ғоят кўпчилиги Африка қитъасида янги ирқчилар давлатининг вужудга келишига йўл қўймаслик учун миллатлар ҳамдўстлигидан чиқиб кетишгача энг қатъий чоралар кўриш ниятидадир.

Ф. САЙФУЛ-МУЛУКОВ.

РАДИО

28 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.03, 8.15, 13.30, 18.00, 19.00, 19.10, 19.50, 23.00—Сўнгги ахборотлар.

6.15 — Концерт (ўзб.). 6.45 — Гимнастика (ўзб.). 7.35 — Эшиттиришлар программаси (ўзб., рус). 8.25 — Қўшиқлар (ўзб.).

9.15 — «Совет Ўзбекистони». 9.23 — «Правда Востока». 9.53 — «Ленин байроғи». 16.00 — «Правда» газеталарининг обзори.

9.30 — Концерт (ўзб.). 9.45 — Ўрта Осиёда улкан гидростанция (тож.). 10.10 — Рус халқ куйлари. 10.30 — Қўшиқ ва романслар (ўзб.). 11.10—Партия маорифи системасида янги ўқув йили (рус.). 12.15 — Спорт эшиттириши (ўзб.). 12.30 — Ўрта Осиё куйлари (ўзб.). 13.00 — Чорвадорлар учун (ўзб.). 13.40 — Совет эстрадаси усталари (рус.). 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун (ўзб.). 16.15—Ўзбекистон ССР халқ артисти Карим Зокиров (ўзб.). 18.10 — Соната (рус.). 18.30 — Нодир куйлар (ўзб.). 19.20 — Қорақалпоқ куйлари. 20.00 — Ўзбекистон қурилишларида (рус.). 20.10 — Симфоник куйлар (рус.). 20.45 — Янгича ўйлар янгича тўйлар (ўзб.). 21.20 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт (ўзб.). 22.00 — Телетайп лентасидан (ўзб.). 22.10 — «Чамандор тароналари» (ўзб.). 22.40 — Шонли кураш қўшиқлари (рус.). 23.10 — Эртаги кун эшиттиришлари (ўзб, рус). 23.20 — Мақом кечаси.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

28 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар.** 18.20 — **Яқин жунгли** (болалар учун). 18.40 — **Харидорлар ишлаб чиқариш технологиясига ўзгартиш киритмоқда** (1-пойафзал фабрикасидан). 19.00—**Аршин мололон** (кинокомедия).

20.30 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 20.35 — **Телевизион янгиликлар.** 20.50 — **Концерт** (Ўзбекистон радио ва телевидение оркестри ва солистлари ижросида).

21.30 — **Сўнгги янгиликлар** (ўзб, рус тилларида).

Ўзбек тилида: 21.40 — **Ёрқин ҳаёт** тележурнали.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 19.35 — **Дўстлар ҳаётидан** (мактаб ўқувчилари учун). 20.05 — **Тошкент янгиликлари.** 20.15 — **Осмон ерга яқин** (телеочерк).

Рус тилида: 20.35 — **Сибирь ўлкаси куйлари,** (телеочерк). 20.55 —**Тошкент янгиликлари.** 21.05 — **Учқунлар инсон хизматида** (телеочерк). 21.30 — **Бегона болалар** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 28/IX да **Травиата.** СССР халқ артисти **П. Амиранашвили,** Грузия ССР халқ артисти **М. Амиранашвилилар** қатнашади. 29/IX да **Мирандолина.** СССР халқ артисти **Г. Измайлова,** солист **В. Васильевлар** қатнашади. Дирижёр—**Д. Абдурахмонова.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 28/IX да **Қутлуғ қон.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Янги Дон-Жуан — «МИР», «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун). СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз соат 12 ва 2 да). НАВОИЙ номли (кундуз 3-20 ва кеч 6-40 минутда).

Шаҳардаги бегона—СОБИР РАҲИМОВ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз ва кечқурун). САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11 ва кундуз 1 да). «СПУТНИК» (эрталаб 11, кундуз 3.4 ва кеч 9 да).

Узоқ юлдуз нури (1 ва 2-серия)—«ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «СПУТНИК», «ИСКРА», «ЧАЙКА», САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Кибальчиш бола ҳақида эртак (эрталаб соат 10 да), **Денгиз мушуги** (эрталаб 11-40 минут, кундуз 1 ярим, кеч 8-20 минут ва 10 да), **Сен етим эмассан** (кундуз 5 да ўзбек тилида)—НАВОИЙ номли.

Ёз табассуми—«ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб соат 10, 11-45 минут, кеч 8 ярим ва 10 да).

Унутма Каспар! — «ЮЛДУЗ» (кундуз соат 5, кеч 7 ва 9 да).

Қор эртаги — СОБИР РАҲИМОВ номли (эрталаб соат 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 8 да бошланади)

Узоқ юлдуз нури (1 ва 2-серия) —«ФЕСТИВАЛЬ», КАФАНОВ номли, ТЕЛЬМАН номли, ПУШКИН номли.

Шаҳардаги бегона — «ХИВА».

Рис, 40 даража — «ВАТАН».

Икки мушкетёр — «1 МАЙ».

Туманда отилган ўқ — «УДАРНИК».

Янги Дон-жуан — НАВОИЙ номли.

Ёқут кўзли билагузук — «ПАХТАКОР».

Жаноб 420 — СТЕПАН РАЗИН номли.

Ёз табассуми — «РАКЕТА».

Унутма, Каспар! — «ОҚТЕПА».

Ўзбекистон ССР Архитекторлар союзи Ўзбекистоннинг энг кекса архитекторларидан бири, Архитекторлар союзи аъзоси

Ирина Александровна РАЧИНСКАЯНИНГ

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оиласига таъзия изҳор қилади.

БОЛГАРИЯЛИКЛАР МЕТОДИ АСОСИДА

Шу йил июль ойининг бошларида Болгария Халқ Республикасининг Ямбол округи меҳнаткашларининг вакиллари Андижон областига меҳмон бўлиб келган эдилар. Улар орасида ғишт пишириш мастери Груди-Петров-Иванов ҳам бор эди. У областнинг бир қатор районларида бўлиб, очиқ майдонда ғишт пишириш методини колхозчиларга, совхоз ишчиларига ўргатди.

Яқинда Избоскан районидаги «Партия XX съезди» колхозида колхозчи ўртоқ Исроилжон Мўйдинов бошчилигида Қаюмжон Толипов, Усмонжон Убайдуллаев ва Машрабжон Назаров ўртоқлар болгариялик дўстлар методи асосида очиқ майдонда ғишт пиширишни бошлаб юбордилар.

Дастлаб 13000 та ғишт терилган очиқ хумдонга ўт ёқилди. Ундан сўнг 15 минг ғиштли хумдон ишга тушди. Учинчи навбатдаги очиқ хумдонга эса 25000 та ғишт терилди. Дастлабки очиқ хумдонлар чеккасига терилган, чала пишган ғиштларнинг кейинги хумдонларга қайта терилиши натижасида тайёрланган 50 мингтадан зиёд ғиштдан бирортаси бракка чиқмади.

Болгариялик дўстлар методи асосида очиқ майдонда ғишт пиширилиши колхозга катта фойда келтирмоқда. Шаҳар ғишт заводларидан сотиб олиниб, ташиб келтирилган ғиштларнинг ҳар 1000 донаси колхозга 32 сўмга тушар эди. Очиқ майдонларда пиширилаётган ғиштларнинг 1000 донаси эса атиги 19 сўмга тўғри келаётир.

«Партия XX съезди» колхозининг аъзолари қардош болгариялик дўстлар методи асосида очиқ майдонда ғишт пиширишни қизғин давом эттираётирлар.

М. ОРИПОВ.

ЖАНГЛАРНИ ТЎХТАТИШ ТЎҒРИСИДАГИ БИТИМ БУЗИЛМОҚДА

ДЕҲЛИ, (ТАСС). Ҳиндистоннинг қуруқликдаги кучлари штабининг бошлиғи генерал Чоудхури 24 сентябрда Деҳлида ўтказилган матбуот конференциясида гапириб, кейинги кунларда покистонликлар «жангларни тўхтатиш тўғрисидаги битимни бир неча марта бузишди» деди. Покистон қўшинлари, деди у, «ўзлари илгари оккупация қилмаган «районларни босиб олишга уриндилар, лекин Ҳиндистон армияси бу уринишларга йўл қўймади».

22 кун давом қилган жанглар вақтида, деди Чоудхури, «Ҳиндистон армияси Каргил секторида (Кашмир) Покистоннинг учта постини, шунингдек уруш ҳаракатлари бўлиб турган бошқа турли секторлардаги 690 квадрат миля территорияни ишғол қилди».

Генерал Чоудхурининг айтишига қараганда, Покистон «ҳозирги вақтда Ҳиндистоннинг 250 квадрат миляга яқин территориясини ва Ражастандаги бир неча постни оккупация қилиб турибди».

Ҳиндистон мудофаа министрлигининг матбуот конференциясида келтирилган маълумотларга қараганда, уруш ҳаракатлари вақтида Покистон солдатлари ва офицерларидан 4802 киши ўлдирилган. Ҳиндиларнинг берган талафоти 1333 киши бўлди.

Ҳиндистоннинг расмий вакили Амритсарда, Жуллундурда ва Амбалда «номаълум самолёт» пайдо бўлганлиги сабабли ҳаво тревогаси эълон қилинганлигини айтди.

КАРАЧИ, (ТАСС). Покистон мудофаа министрлигининг вакили Равалпиндада гапириб айтдики, 24 сентябрда маҳаллий вақт билан соат 17,30 минутда Ҳиндистон қўшинлари Лоҳурнинг 25 километр шарқи-жанубидаги Харек—Бурки районида Покистоннинг позицияларини ўққа тутдилар. Липа водийсида («Озод Кашмир») Ҳинд қисмлари Амбрунни ишғол қилдилар. Министрлик вакилининг айтишига қараганда, ҳиндилар бошқа районларда ҳам ўт очганлар.

Покистон радиосининг берган хабарида айтилишича, жанглар бошланганидан бери ўтган вақт ичида «Ҳиндилардан 7 мингдан кўпроқ киши ўлдирилган. Покистоннинг берган талафоти 830 киши бўлди».

Покистон матбуотининг хабар беришига қараганда, жанглар тўхтатилган районга Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг кузатувчилари демаркация ўтказишга доир дастлабки ишларни бажариш учун кела бошладилар.

ТОШКЕНТ ТЕАТРИ ФАРҒОНАДА

Тошкентдаги Максим Горький номли Давлат рус драма театрининг ижодий коллективи Фарғонага гастролга келди. Фарғоналик томошабинлар театр коллективи томонидан намойиш қилинаётган грек драматурги Димитрис Псафаснинг «Елғончи керак» ҳамда Арнаж ди Турнинг «Ой сонатаси» комедияларини ва немис драматурги Карл Виттлингернинг «Юлдуздан келган одам» деган фожиа-комедиясини мароқ билан томоша қилмоқдалар.

Т. МАҲМУДОВ.

ЮТУҚ МУБОРАК

Қўқон шаҳрида яшовчи Ҳасанжон Нишонов яқинда ўтказилган 3-пул-буюм лотерея билетига «ИЖ-Планета» мотоцикли ютди.

Б. НОСИРОВ.

Арк. АРКАНОВ.

„СКЛЕРОЗ"

(ЖЎНАТИЛМАГАН ХАТ)

«Азизим, жаҳонда тенги йўқ, ёлғизгинам... (сенинг исми-шарифингни сира эслай олмаяпман).

Ўшанда сен билан хайрлаша олмай, ўзимнинг латта-путталаримни ва қисман сеникини ҳам олиб кетганим учун худо ҳақи кечир мени. Ўша сени ташлаб кетган машъум кундан буён паришонхотир бўлиб қолдим, ҳамма нарсани унута бошладим... Ўша куни сенга уйланганлигимни унутиб қўйибман-у хайрлашишни ҳам эсимдан чиқариб, буюмларнинг қайси бири сеники, қайсиси ўзимникилигини аниқлай олмай, таваккалига ҳаммасини олиб жўнабман... Дарвоқе фарзандимиз ҳам бор эди-я (ўғилмидиқизмиди, аниғи эсимда йўқ)... Болани ҳам олиб кетмоқчи эдим, афсус эсимдан чиқиб қолибди.

Бу ёққа келганимдан сўнг жигаргўшам и з-нинг (назаримда фарзандимиз битта эди шекилли) т а р б и я с и учун пул-мул юбормоқчи эдим, лаънати хотирамни айтмайсанми, эсимдан чиқибди-кетибди. Бунн қара, почтага келибману, п у л и м уйда қолаверибди... Кейин пулни олиб почтага келдим-у, лекин нимага қайтиб келганимни ўзим ҳам билмайман... Сўнгра нимага келганлигимни аранг эслаганимдан кейин, қарасам сенинг адресингни мутлақо унутиб қўйибман...

Шунчалар уялиб кетдимки, лекин нимага уялаётганлигимни ўзим ҳам билмайман...

Мана олти йилдирки, даволаниб, хотирамни мустаҳкамлаш учун, ҳалиги борку, нимайди (улар врач бўлса керак), ҳа, оқ халатлиларга қатнаяпман. Ўтмишимнинг ҳаммаси ёдимда, хаёлим жойига келгач, ёнингга қайтиб бораман, кейин ҳаммаси ўша илгариги — асли ҳолига тушиб кетади... Лекин врачлар даволаниб, тузалиб кетишингга ҳеч қандай умид йўқ, дейишяпти... Ҳозир эски таниш ошнамнинг уйида яшаб турибман... Биласанми ўша таниш аёлнинг ҳам эсиҳуши бундайроқ экан, ҳозир неча ёшга кирганлигини ҳам билмайди... У ҳамон турмуш қурайлик, кел никоҳдан ўтиб қўяйлик дерди, аммо лекин унинг бу сўзларига сира ҳам ишонгим келмасди...

Аёлнинг ўлимидан сал олдинроқ никоҳдан ўтмаганлигимни билиб қолдим. Албатта ишларнинг ҳаммасини чалкаштириб юборибм а н, омадсизликни қара, у билан никоҳдан ўтиш ўрнига... унинг уйида яшайди деб пропискадан ўтибман, холос...

Эндиликда дангиллама икки уйда яккаю ягона яшаяпман... Уйнинг биттаси саккиз деворлик... Ўшанда турибман-у, ўзим нуқул йиғлайман.. Нега йиғлашимни ҳам билмайман, эҳтимол, мусибатдан ҳам эмасдир...

Сени узоқдан қучиб қолувчи!..

Сенинг собиқ эринг... (Исмим нималигини ҳам эсимдан чиқарибман).

Сал бўлмаса хаёлимдан кўтарилаёзибди. Танишганимизнинг иккинчи куни эсингдами? Ўшанда сенга 2 сўм 32 тийинга (эски пул ҳисобида) рўмолча олиб берган эдим. Бу ҳалиги эшигининг иккинчи табақаси ғижиллайдиган магазин д а н эди. Эсладингми? У вақтда бир семизгина сотувчи аёл ишларди. Ўша вақтда у 34 ёшга кирган бўлса ҳам нимагадир 28 га кирдим деб юрарди. Энди эсингга тушдими? Кейин унинг ўнг юзида холи ҳам бор эди...

Шундай қилиб, менинг яккаю ягонам, марҳамат қилиб менга ўша 2 сўм 32 тийинлик рўмолчанинг пулини қайтариб бер!... Атир гуллими, ёки тўқ зангоримиди... Сира эсимга келмаяпти... Ё парвардигорей! Эси-ҳушим мана шунақа бўлиб қолди-я!».

Русчадан таржима.

1966 ЙИЛ УЧУН ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРГА ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ГАЗЕТАСИГА ОБУНА БЎЛИШНИ УНУТМАДИНГИЗМИ?

ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОН! «СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ДА КЕЛАСИ ЙИЛ ҲАМ СЕРҚУЁШ РЕСПУБЛИКАМИЗ ҲАЁТИГА ДОИР РАНГ-БАРАНГ МАТЕРИАЛЛАР, ДУНЁ ЯНГИЛИКЛАРИ, ТАБИАТ АЖОЙИБОТЛАРИ, ВРАЧЛАР МАСЛАҲАТИ, ЛАВҲА, ОЧЕРКЛАР БЕРИБ БОРИЛАДИ, ГАЗЕТА СИЗНИ АДАБИЁТИМИЗДАГИ ЯНГИ АСАРЛАР, ОЛИМЛАР КАШФИЁТИ БИЛАН ТАНИШТИРАДИ. ОБУНА ЧЕКЛАНМАГАН МИҚДОРДА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ. «СОЮЗПЕЧАТЬ»НИНГ БАРЧА ПУНКТЛАРИДА, КОРХОНАЛАР, ҚУРИЛИШЛАР, КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАР, МУАССАСАЛАР, ЎҚУВ ЮРТЛАРИ, ШУНИНГДЕК ЎЗИНГИЗ ЯШАБ ТУРГАН ЖОЙДАГИ ПОЧТА БЎЛИМЛАРИДА ЁЗИЛИШИНГИЗ МУМКИН.

Обуна баҳоси: 12 ойга — 6 сўм, 6 ойга — 3 сўм, 3 ойга — 1 сўм 50 тийин.

Газетага вақтлироқ обуна бўлишни унутманг

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64543

№ В. 227. Р. 11650.